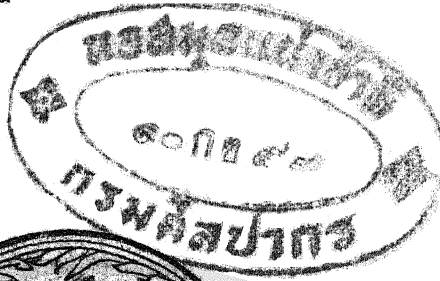


ก ๓๕๔๘



พงศาวดารล้านช้าง

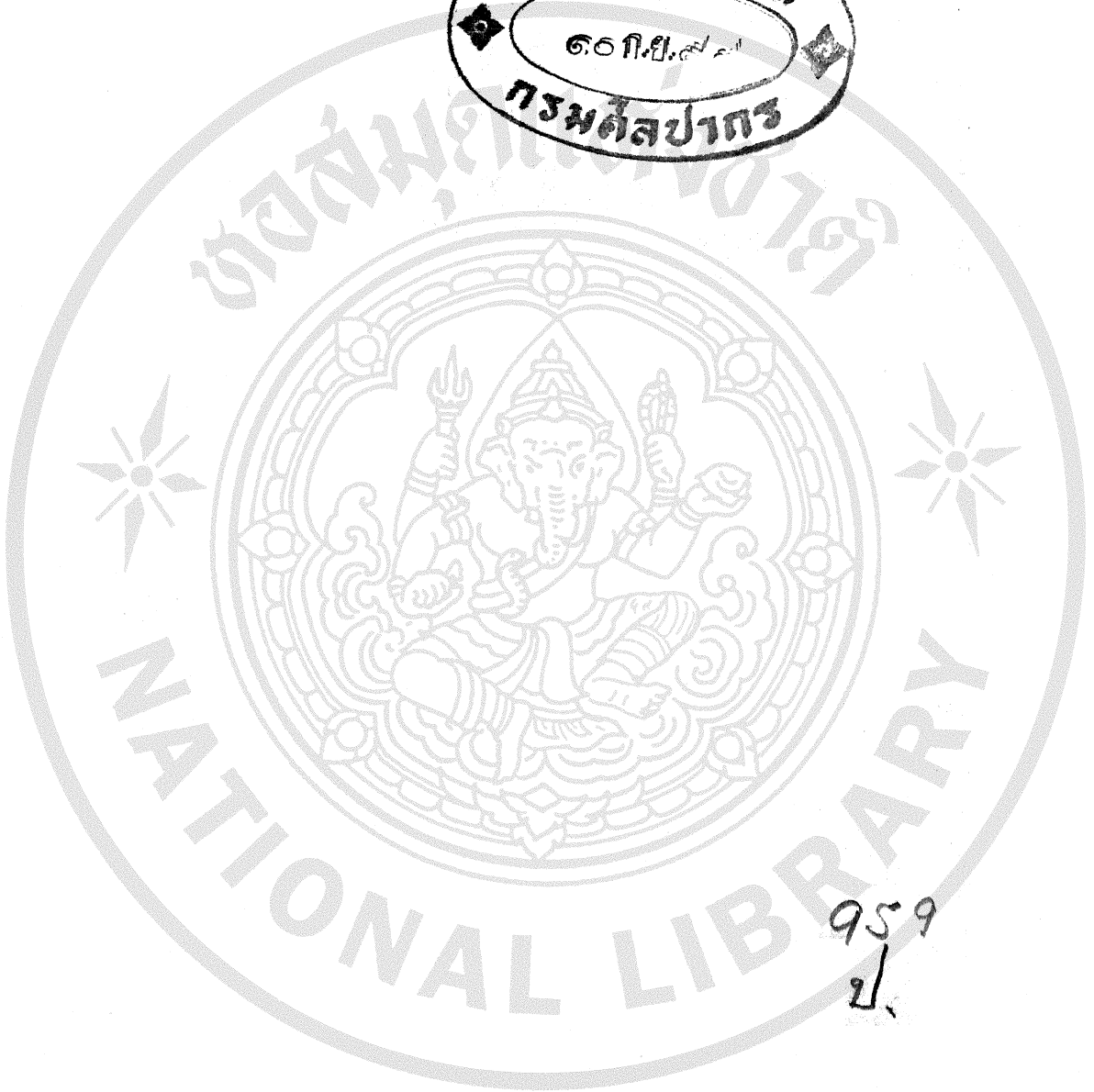
คณะข้าราชการกรมพระคลังมหาสมบัติ ร่วมกัน

พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพ

ปรีก วิเศษภักดี มารดาหลวงรัตนสมบัติ

วันที่ ๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๓

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ธรรมพิทยาคาร



959
ป.



พงศาวดารล้านช้าง

คณะข้าราชการกรมพระคลังมหาสมบัติ ร่วมฉันทกัน

พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพ

ปรีก วิเศษภักดี มารดาหลวงรัตนสมบัติ

วันที่ ๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๓

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ธรรมพิทยาการ

๑๕๙
ป.



คำนำ

ด้วยคณะข้าราชการกรมพระคลังมหาสมบัติ ร่วมฉันทอริยา
ศรัยกัน ใคร่จะพิมพ์หนังสือแจกในงานศพ ปริก วิเศษภักดี มารดา
หลวงรัตนสมบัติ ซึ่งเป็นข้าราชการในคณะเดียวกันดังเรื่อง ๑ และ
พอใจจะพิมพ์พงศาวดารด้านข้าง ซึ่งรวมพิมพ์อยู่ในประชุมพงศาว-
ดารภาคที่ ๑ ราชบัณฑิตยสภาจึงอนุญาตให้ตามความประสงค์

เรื่องพงศาวดารด้านข้างนั้น ปรากฏในคำนำหนังสือประชุม
พงศาวดารภาคที่ ๑ ว่ามีอยู่ ๒ ฉบับ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัวได้โปรดให้เรียบเรียงไว้ฉบับ ๑ พระยาประจักษ์จักรจักร
(ชุ่ม บุนนาค) ได้ค้นต้นฉบับภาษาเดิม ดึงมาพิมพ์ไว้ในหนังสือ
วิจิตรนิพนธ์ฉบับ ๑ กรรมการหอพระสมุดฯ ตรวจสอบเห็นว่าฉบับ
ของพระยาประจักษ์จักรจักรแม่นยำ และมีเรื่องราวชัดเจน จึงเอา
ฉบับของพระยาประจักษ์จักรจักรพิมพ์ในคราวนั้น พิมพ์ครั้ง
เป็นฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒

กรรมการราชบัณฑิตยสภาขออนุโมทนาคุณบุญราชทักษิณา
นุปทาน ซึ่งคณะข้าราชการกรมพระคลังมหาสมบัติได้ร่วมฉันทกันบำ
เพ็ญ เป็นปศุศัตถาณมัยบุญกิริยาวัตถุ กับทั้งได้พิมพ์หนังสือเรื่องนี้ให้
ได้อ่านกันแพร่หลายอีกครั้งหนึ่ง.

ราชบัณฑิตยสภา

วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๓

สารบาญ

คณวงษักรษัตรียเมืองฉานช้าง	หน้า ๑
ตรางเมืองฉานช้าง	,, ๒
ขุนชวตรางเมืองเชียงคยเชียงทอง	,, ๓
ผกกับคนยงไปมาหากันได้	,, ๓
ตามขุนตรางเมืองดุม (คือเมืองมนุษย์)	,, ๔
ถนบันดาดให้หน้าทวมเมืองดุม	,, ๔
พระยาถนให้มนุษย์ไปอยที่บังคอง	,, ๔
บุดางเชิงเผาเหล็กแดงเจระผดน้ำเตา	,, ๕
บุดางเชิงตองให้มนุษย์ทำไรไถนา	,, ๕
มนุษย์เกิดจากนาเตา	,, ๖
ตองขุนตงมาตรางบ้านตรางเมือง	,, ๖
ขุนเคกขุนคานชนใหวพระยาถน	,, ๖
พระยาถนใช้ให้ขุนบุญมหาราชาราชตงมาเมืองมนุษย์	,, ๖
มนุษย์ยอมคนเปนบ่าวไพร่ขุนบุญ	,, ๖
ขุนบุญมปลุกษาการทำมาหากินกับขุนทองหาย	,, ๗
พระยาถนใช้ให้ถนแต่งเตพิศณุกรรมตงมาบอกการงานแก่	
มนุษย์	,, ๗
ถนตงตองขุนบุญมให้เป็นท้าวเปนพระยาในมนุษย์	,, ๘

(๒)

พระยาเกณฑ์ห้ามไม่ให้มนุษย์ไปมาหาเกณฑ์	หน้า ๙
เครือเขาเกิดเกิดเป็นอุบาทว์	,, ๙
เถาเขยเถายาคัดเครือเขาเกิด	,, ๑๐
ช้างเขี้ยวจาก้อม (ง่าม) ต้ม	,, ๑๑
ขุนบุญมแบ่งแก้วแหวนให้แก่บุตร	,, ๑๒
ขุนบุญมตั้งสอนบุตร	,, ๑๒
ขุนบุญมถึงอนิจกรรม	,, ๑๓
ขุนตอสังฆาเมือง	,, ๑๓
ขุนตอขจรพตมาถึงแม่น้ำของ	,, ๑๕
ขุนตอมบุตรชายแต่ดั่งวงศ์กันมา	,, ๑๖
ท้าวผพาทาชูด้วยนางดนม	,, ๑๘
ฟ้างุมเกิด	,, ๑๘
บุตรฟ้างุมเป็นพระยาแทนบิดา	,, ๑๙
ถูกพาคนเป็นพระยาขอพระยาไค	,, ๒๐
พระยาคำเกิดด้วยราชย์	,, ๒๑
มหาเทวีเป็นเจ้าถูกด่าเรอโทษ	,, ๒๑
พระยาไชยจักรพรรดิทั้งเมืองหนีไปเซียงคาน	,, ๒๒
พระยาไชยจักรพรรดิถึงอนิจกรรม	,, ๒๓
พระสุพรรณปาตั้งด้วยราชย์	,, ๒๔
พระยาดำนาถึงอนิจกรรม	,, ๒๔
พระยาดิษฐนหราชเสวยราชย์	,, ๒๔

(๓)

โพธิ์ดำรราชกุมารเสวยราชย์	หน้า	๒๕
อุบัติจะเกิดในเมืองถนนาเชียงใหม่	,,	๒๗
ถูกพระเจ้าหงษาวดีกับพระเจ้าอังวะจับได้พระยาตามด้ำน	,,	๒๘
พระไชยเชษฐาธิราชสร้างบ้านเมือง	,,	๒๙
อภิเศกพระยาแสนสุนทรขว้างฟ้าเปนกระษัตริย์	,,	๒๙
พวกลโจรยวนต์พระเจ้าด้ำนช้าง	,,	๓๐
เมืองด้ำนช้างด้วยเมืองหงษาวดี	,,	๓๑
เกิดคนอุปาทว	,,	๓๑
ตั้งพระยาแสนสุนทรขว้างฟ้าเปนเจ้าด้ำนช้าง	,,	๓๒
พระยาแสนสุนทรตาย	,,	๓๒
พระด้งฆราชไปขอพระหน่อเมืองเปนเจ้าด้ำนช้าง	,,	๓๓
พระธรรมิกราชกับพระอุปยุวราชผัดกัน	,,	๓๓
พระโพธิ์ดำรราชถึงอนิจกรรม	,,	๓๔
เกิดกระต่ายในเมืองศรีฟ้าวาหะหวัชว	,,	๓๖
พระยาสุริยวงษาครองเมืองตาด	,,	๓๖
เจ้าเมืองศรีฟ้าตาย	,,	๓๗
พระยำนันทราชมาค้เวียงจันท	,,	๓๙
เจ้ากิงกิกกับหม่อมน้อยมาอยู่เมืองหตวง	,,	๓๙
พระไชยองค์แฉ่เสวยราชย์ในเวียงจันท	,,	๓๙
เจ้ากิงกิกเสวยราชย์ในเมืองหตวงพระบาง	,,	๓๙
กล่าวถึงเจ้าองค์คำ	,,	๔๒

(๕)

เจ้าเชียงใหม่ถึงอนิจกรรม	หน้า	๕๓
พระยาจำบ้านกับอำมาตย์เตี้ยงโฮ (ฉน) คำ	,,	๕๓
เจ้าองค์คำเสวยราชย์ในเมืองตานหา	,,	๕๔
เจ้าตำบวชอยู่วัดใหม่	,,	๕๔
ทำวอินนำขอเป็นหมื่นหน้า	,,	๕๔
เจ้าอินทโถมเสวยราชย์ในเมืองด้านช้าง	,,	๕๕
เจ้าอินทโถมถึงอนิจกรรม	,,	๕๕

พงษาวดารล้านช้าง

ตามถ้อยคำในฉบับเดิม

บริเฉทที่ ๑

๑ อินทจักรกัณโฑยวงษา อินเป็นพระยายักษ์ผู้แต่เมืองตั้งกา
มาเป็นใหญ่ในนครศรีสัตนาคนหุตแต่ปฐมหัวที่ ยังมีพระยายักษ์
คนหนึ่งชื่อว่านนทา เมียชื่อพระมหาเทวี ลูกชื่อนางกังวรี (คือเมรี)
เขาเจ้าผัวนางตายก่อนเมีย จึงไปเป็นพระยาอินทปัตเกิดลูกชื่อเจ้า
พุทธเด่น (พระรุต) มาเอานางกังวรีเป็นเมีย มีลูกชายผู้หนึ่งชื่อว่า
ท้าวพิศ มีลูกหญิงผู้หนึ่งชื่อว่านางพิไลย เขาเจ้าเอากันเป็นผัวเมีย
กัน จึงมีลูกชายผู้หนึ่งชื่อว่าอายชะเด็กเอิก ลูกหญิงผู้หนึ่งชื่อเอื่อย
ชดัมพา เขาเจ้าพี่น้องเอากันเป็นผัวเมียกัน จึงมีลูกชายผู้หนึ่งชื่อ
อ้ายเจตไผ่ มีลูกหญิงผู้หนึ่งชื่อนางเกตุใหญ่ปากกว้างหู เขาเจ้า
เอากันเป็นผัวเมียกัน เขาผู้หนึ่งหากเป็นวงษานันทามหาเทวีแต่นาง
กังวรีพินมาแต่ เขาผู้หนึ่งหนีหายไปแล้ว ยังมีเจ้าฤๅษีสองตนหนึ่ง
พินมาเทศนาธรรมดั่งผู้บิศาจยักษรายนาคา แต่มีพระยาแห่งเดิม
อยู่ถ้ำภูช่อง มีนางพระยาเฝ้าอยู่ข้างฟากหน้าด่านกำเหน็จ ทังศัพเพ
หัตถ์ปากอุ้งก็มา นาคใหญ่แก่งหัตถ์ก็มา งูหัตถ์แก่งวังใหญ่ก็มา

กับทั้งตัวอยู่ในผาแนบหน้าก็มา กับทั้งนาคตัวอยู่ผาต้องเลื้อยก็มา ให้
 บาทพังธรรมชาติ เจ้าฤๅษีเทศนาสั่งสอนคนทั้งหลายว่าอย่าฆ่าสัตว์
 บ้างซึ่งเมืองเพื่อน อย่าฆ่าลูกซึ่งเมีย อย่าฆ่าช้อยซึ่งไพร่เพื่อนองค์
 เปนเจ้าก็เป็นการดำบากดังนั้นแท้ ยามหนึ่งหนาวครวญหนึ่งร้อน หนาว
 มีหอมยังหาหมายยังปมหน้าอันแดนาเย็นช่วยผ่อนแทนหากินก็มิปานนั้นแท้
 แล้วเจ้าฤๅษีพววจึงแบ่งเมืองบ้านด่านข้างเป็นปฐุมก่อน เจ้าจึง
 มาตั้งเต้าอินทนิล คือว่าหัดกินไว้ควนออกอันหนึ่ง อันถวนต้อง
 ไว้ข้างนาไร่เคียว อันถวนดำไว้สุฟโสม เมืองอันนั้นวัดได้ชื่อว่า
 เขียงทอง เหตุเอาดินทองเป็นนิมิตร์ ชื่อว่าเขียงคอง เหตุเอานามคอง
 เป็นนิมิตร์ ชื่อว่าด้านข้าง เหตุเอาข้างเป็นนิมิตร์ แต่เมืองอันนั้นจึง
 เรียกชื่อว่า ศรีสักตนาคนหุด เหตุเอานาคทองเจดเป็นนิมิตร์ จึงเรียก
 ศรีสักตนาคนหุดราชธานีศรีเขียงคองเขียงทองเพือน แล้วเจ้าฤๅษีก็
 ได้เจ้เห็นตามฤๅษี แค้นใจจรกาดดวงมา ยังมีผู้หญิงอยู่เวียงจันทร์
 พานิชชา จึงขึ้นมาค้าในเขียงคองเขียงทอง ในคนวันหนึ่งนั้นทานัก
 ฝันว่ามีขอขายพระอาทิตย์ มีขอขายพระจันทร์ ต้องด้นน
 กงรวพระสุริยาปรากฏออกมา พานิชจึงไปหาพ่อค้าแก่ค้าผืนอันเป็น
 อัจฉริยะ พ่อค้าฝันว่าผืนใหญ่จักได้กินชเพื่อน พ่อค้า
 พานิชชาจึงเมื่อไหว้มหาเถรเจ้าแก่ค้าผืน มหาเถรเจ้าจึงให้พานิชชา
 คณมาหมกข้ายกินแล้วสระหัวด้วยแล้วมาหาเข้าทอญ มหาเถรว่าดัง
 นั้นมันกตามคำมหาเถรเจ้า แล้วมหาเถรจึงทำนายทายว่าอุปาดักชน
 เมื่อเงินคำจักคิดล้นถ่อชนมา อุปาดักอย่าได้เอาเมื่อชวดเขียงทองเงิน

กำจัดหนองนอมมามาก แก้วแหวนหากเหลือตรา ช่างม้ามากมุด
 มาดวยบรูชาอวดกตัญญูแด่ เมื่อนั้นพานิชซากก็ให้มหาเถรเจ้าแล้ว
 กษณา เงินค่าคตถ่อชนมา พานิชซากกับเขา มาชวดเชียงทองเห็น
 เงินค่าหทัยหากดองฝังปากน้ำของ เท้าเอามาให้ทานยาจากคนขอ
 เป็นอันมาก ชาวเมืองเห็นหากแก่ตา ก็จึงอุศยาภิเศกเป็นพระยา
 ในเชียงคอง เชียงทอง สร้างบ้านแปงเมืองสืบแนวแห่งราชวงษา
 นั้นแล้ว

๑ ยังมีผู้หนึ่งชื่อขุนชาวจึงมาสร้างบ้านแปงเมือง ในเชียงคองเชียง
 ทอง ทดคิดว่าเมืองชวาคามวงษา ขุนชาวจึงได้ถูกผู้หนึ่งชื่อยา
 ขุนชาวดายไว้เมืองแกยบา ๆ ได้ถูกผู้หนึ่งชื่อยาวิริยา ขุนวิริยาดาย
 ได้ถูกผู้หนึ่งชื่อยากันชาง ขุนกันชางได้ถูกผู้หนึ่งชื่อยอดกตัง ขุนดกตัง
 ได้ถูกผู้หนึ่งชื่อยอระวง ขุนอระวงได้ถูกผู้หนึ่งชื่อยอง เมื่อขุนกันชางอยู่
 สร้างบ้านแปงเมืองชวา ถูกมนมชอชอชกตังกยง หาดมนมชอชอระวง
 กยง เหตุมนมชอชอชกตังกยง เขา ๘ คนพ่อถูกหาดนเห็น ยังเป็น
 ขุนใหญ่อยู่กินบ้านด้านข้างทนมาก่อนแด่ ปฐมนิทาน นิฐิตี

บริเนทท์ ๒

๑ ดูราล์ปรีดทั้งหลาย ดังเราจกรูมามีในกาดเมื่อก่อนเก่าเก่า
 มาเป็นคำปรำปรำดบ ๆ มาว่าดังนี้

๑ กาดเมื่อก่อนนั้น ก็เป็นดินเป็นหญ้าเป็นฟ้าเป็นแกน ผัดคน
 เทียวไปมาหากันบ่ขาด

๑ เมื่อนนยงมชนใหญ่ ๓ คน ผู้หนึ่งชื่อว่าปาดางเซิง ผู้หนึ่งชื่อว่า
 ชุนเด็ก ผู้หนึ่งชื่อชุนคาน อยู่สร้างบ้านเมืองดุม กิณปดกเฮ็ดนาเมือง
 ดุมกินเข้า เมื่อนนถนจิงใช้ให้มากด้าวแก่คนทงหลายว่า ในเมืองดุม
 นกนเข้าให้บอกให้หมาย กิณแดงกิงนากให้บอกแก่ถน ได้กิงชน
 ก็ให้ตั้งชาได้กิงปดกให้ตั้งรอยแก่ถน เมื่อนนคนทงหลายกับฟังคาม
 ถน เมื่อนนเข้าบอกสองที่สามที่ กับฟังนถ

๑ แตนนถนจิงให้นาทวมเมืองดุม ดิดเตยงทวมเมืองเพียงจะตาย
 คนทงหลายก็ดิดหายมากนิกชะแด

๑ ยามนนปาดางเซิงแดชุนเด็กชุนคาน รู้ว่าถนเคียดแก่เขาๆ จัง
 เอาไม้ชาแรงเฮ็ดแพเขาไม้แบ่งเรือนเฮ็ดพวง แดวเขาจิงเอาตุ๊กเอาเมีย
 เขาย้อยในแพน แดวนาจิงพดเขาชนเมอบน ชนเขาเสมอเมืองฟ้าพนแด

๑ พระยาถนจิงถามเขาว่า ดัจักมาเมืองฟ้าตุพเฮ็ดดัง เขาจิงบอก
 เหตุการณ์ทงมวญ พระยาถนจิงว่าดูใช้ให้ไปกด้าวแก่คู่สองสามที่
 ให้ย้าถนย้าถนย้าเจียนกาย ดุดังบฟังคำจิงเทาดุด

๑ ทนพระยาถน จังให้เขาไปอยทบงคองถนดอหินแด แตนน
 นาจิงแห่งจิงบกเป็นพนแผ่นดิน เขาจิงให้วขอพระยาถนว่า ดูชอยน
 อยเมืองบบแบวถนเมืองฟ้าบเป็น ดูชอยขอไปอยเมืองดุมดิดเตยง
 เมืองเพียงพกยอมพนเทอญ เมื่อนนพระยาถนจิงให้เอาตมมาตั้ง
 ทงให้ควายเขาตมแก่เขา จังเอากันตมมาตงอยทนานอยออยหนกือ
 หินแด แตนนเขาจิงเอาควายนนเฮ็ดนากิน นานประมาณ ๓ ปีควาย
 เขาก็ตายเสีย เขาจิงชากควายเสียทนานอยออยหนกือหนกือถน

เท่าใด เครือหมากน้ำก็เกิดออกอยู่ดังควายตัวตายนั้นออกยาวมาแล้ว
ก็ออกเป็นหมากน้ำเต้าปอง ๓ หน่วย แต่หน่วยนี้ใหญ่ประมาณเท่า
รินชาปลูกเข้านั้น เมื่อเครือหมากน้ำนั้นแก่แล้ว คนทั้งหลายก็เกิดมา
อาไศรยซึ่งหมากน้ำ เป็นคังนางอาสังโนเกิดในท้องดอกบัวเจ้าฤๅษี
เอามาเลี้ยงไว้ คนทั้งหลายจึงเกิดในผลหมากน้ำเต้าปองนั้นกรรบก้อง
นั้นมากนัก ในหมากน้ำนั้นแต่

๑ ยามนั้นปู่ดางเชิงจึงเผ่าให้เด็กซึ่งแดงซึ่งหมากน้ำนั้น คนทั้งหลายจึง
บุบเบียดกันออกมาทางยูธันนั้น ออกมาทางยูธันกับเบงคับคังกน
ขุนคานจึงเอาตัวไปเลี้ยงไว้ ให้เป็นยูธันใหญ่แควนกว้าง คนทั้งหลาย
ก็ดูให้ตออกมานานประมาณ ๓ วัน ๓ คืนจึงหมดหนแต่ คนทั้งหลาย
จึงออกมาทางยูธันนั้นแบ่งเป็น ๒ หมู่ ๆ หนึ่งเรียกชื่อไทยดม หมู่หนึ่ง
เรียกชื่อไทยดี ผู้ออกมาทางยูธันนั้นแบ่งออกเป็น ๓ หมู่ หมู่หนึ่งเรียก
ชื่อไทยแดง หมู่หนึ่งเรียกชื่อไทยดอ หมู่หนึ่งเรียกชื่อไทยควางแต่

๑ แตนนั้นปู่ดางเชิง จึงบอกสอนเขาให้เอ็ดไฮ้ไถนา ทอผ้าทอ
ขึ้นเตียงชีวิตเขา แล้วก็ปลูกแบ่งเขาให้เป็นผัวเป็นเมีย มีเย้ามเรือน
ก็จะมีลูกหญิงตูกชายมากนักแต่ เมื่อนั้นปู่ดางเชิงเด่าบอกให้เขารัก
พ่อเลี้ยงรักแม่เลี้ยง เคารพยำเกรงผู้เถาผู้แก่กว่าตนเขาแต่ อยู่หิง
นานไปพ่อแม่เขาก็ตาย ท่านปู่ดางเชิงเด่าบอกให้เขาให้หัวพ่อแม่เขา
แล้วให้ส่งสการเมียนซากผู้ออกมาทางยูธันให้เผ่าเสีย เก็บลูกต่าง
สรวยดีแล้วให้แบ่งเลี้ยงไว้ได้ลูกไว้ให้ไปส่งเข้าส่งนาซุมอ ผู้ออกมา
ทางยูธันนั้นให้ผู้เลี้ยงแล้วแบ่งเลี้ยงกวมไว้ได้ ให้ไปส่งเข้านาซุมวัน คน

เขาไปมาได้บู่แดงบอกให้แคงเพื่อน เจ้าเหต้าวให้หาห้องเรือนเขาแล้ว
ให้เขาเรียกพ่อแม่เขาฝูงตายนั้นมากินหั้นแด

๑ แคนคนทงหลายฝูงเกิดมาในน้ำเต้า ฝูงออกมาทางอยู่ด้น
เป็นไทย ฝูงออกมาทางอยู่ด้นเป็นข้า คนฝูงนั้นตวดเป็นข้อยเป็นไพร
เขาเจ้าขุนทงดำนั้นแด เมื่อนั้นคนแม่พวกมามากนัก มากอย่างทราย
หลายอย่างน้ำ ท่อว่าหาท้าวหาพระยาได้ บู่แดงจึงทงขุนเด็กขุนคาน
บอกสอนเขาเก็บแพ แม้ว่าใครเขาเก็บเอาค่า ขุนทงดำก็จึงทงเมื่อขอ
หาท้าวพระยาถอนถอนถอน พระยาถอนจึงให้ขุนครูแตรขุนครอง ดง
มาเป็นท้าวเป็นพระยาแก่เขาหั้นแด

๑ เมื่อขุนทงดองดงมา ดำรงบ้านกับเป็ดอง ดำรงเมืองกับก้วาง
ตักกินเหล้าขมขื่น นานมาไพร่คางทุกคางยากกับดุนา

๑ เมื่อนั้นขุนเด็กขุนคาน จึงทงเมื่อให้ดำแก่พระยาถอน ๆ จึงถก
เอาทงดองหั้นเมื่อบ่นหั้นเมื่อพาดังเก่าเดาแด พาหิระนิทานนิฐิต์

๑ ปางนั้นพระยาถอนถอนจึงให้ท้าวผู้บุญ ชื่อว่าขุนบุญมมหา
ราชาธิราช (บรมมหาราชาธิราช) อันได้อาญาพระยาถอนแล้ว ก็
จึงเอารพดคนทงหลายดงเมื่อเมืองดุดดเดยงเมืองเพยงคักคอย มา
อยู่ทนานออยออยหั้นเมื่อเมืองถอนถอนถอน

๑ ทนคนทงหลายฝูงออกมาแต่หน้าเตาปงน ฝูงหัดนักปราชญ์
นนั้นเขาก็มาเป็นดุกท่านเขาเรอขุนบุญมหาราชา แดผู้ไปชานนเขาก็
อยู่เป็นไพร่ไปเป็นป้า ดำรงใช้เฮ็ดนากินแด

๑ เมื่อนั้นขุนบุญมหาราชาก็เจรจากับเจ้าขุนทั้งห้ายฝั่งลงมา
พร้อมคนนั้นว่า แรกแต่เมื่อนาเราจักเห็ดตั้งใด ให้มีอันหนึ่งอันกันแก่
คนทั้งหลายนั้น แต่ก่อนขุนพระยาแสนเจ้าให้ขุนครองลงมาปักหมุด
คนทั้งหลายดังนี้ ต้องเขามาสร้างบ้านกับเปิดอง สร้างเมืองกับ
กว้าง แล่นจึงถกเขาหนีเมื่อเมืองบน ขนเขาหนีเมื่อเมืองฟ้า
พื้นแล้ว ในทันใดให้เราพี่น้องลงมาปักมาช่วยเราแต่มาดูคน
ทั้งหลายนี้ มากดังทรายหลายดังนี้ เราจะคิดการอันใดให้มีอัน
หนึ่งอันปักเขา ให้มีอันจกกันแก่เราจนมาเราเป็นพี่น้องให้ขุนเสด็จ
เมื่อให้ว่าพระยาแสนเจ้าทอญ ยามนั้นขุนเสด็จก็เมื่อให้ว่าเมื่อใด
แก่พระยาแสนประการหนึ่ง

๒ เมื่อนั้นพระยาแสนหลวงจึงให้แสนแต่ง แดพิศณุกรรมลงมาแต่
แบ่งแก่เขา แสนแต่งจึงมาแต่ยามให้ทำไร่นา ปักเข้าปักถัก
ปักถักไม้หัวมันทั้งมวญอันจักควรกิน เค้าบอกยามอันทอผ้า หาท
หากเปนเชื้อชาติพืชพรรณยา แสนขอ แสนกรม แสนตรา เกดางก
เกดางา คับค้ายเกิดเมืองคนมาเอาปฏิสันถารด้วยโอปปาติกะชาติของอาจ
นักหนา ทั้งอรรคชายานางนาฏ โฉมพิศาตร์ชื่อนางเอกแดง ทั้ง
นางยมพาตาแฝงฝ่ายข้าง ทั้งให้ช่างงาแดงทอดลงมาทั้งกองช่าง
เงินช่าง จ้างกับทั้งดาวช่างกร แต่ดาบเหล็กพวนฝักหวาย ทั้ง
จ้างปายชายค้ำมาส์ ทั้งเก็บแดดดาบฝักคำ ทั้งคันธนูกับดั่ง หอก
ตะมึงแมงคันคำทั้งให้เฝ้าถอนมาด่อนคำแบ่งคำ ให้จำนำแห่แห่นเขา

๑ แถนจั่งต๋อนซุนบุตม ผู้เป้นท้าวเป้นพระยาในลุ่มพวนว่า
ไทยควางให้ออกหาซุนควาง ไทยวี่ให้ออกหาซุนวี่ ไทยเลิงให้ออก
หาซุนเลิง ไทยเดนให้ออกหาซุนเดน ไทยตอให้ออกหาซุนตอ แถน
แต่งเจ้าจั่งวักกับซุนบุตมดงนี้ ตงแรกแคนเมื่อนำ ชาวเมืองตุมไนเต
กีนซุนให้สังฆาแก่ถน ไต่กีนปตาให้สังรอยแก่ถน ให้เฮ็ดแหวนเฮ็ด
หัวสังเกด้าม ไซ้ถนแคนมอดวงครด้าแก่ถนชาย มอรวายให้ครด้าแก่
ผู้หมิง เดือนเจียงให้ครด้าพน มอกคมอกาบเคือน

๑ ให้กระดำฟัน มือเท้ามีอระวาย พักบาทอย่ารอน พักบาทชวาม
อย่าบ้า ฟันหาบนำอย่าคัก ด่ากอย่าคำอย่ารอน ได้จึงจะ
ดึกสู่ตาย

๑ เมื่อนั้นแฉนแต่งแฉน พิศณุกรรมคนว่าดังด่อนมวญชุนบุดม
ราชากับอำมาตย์แดงคนทั้งหลายคิงแฉน กิจจเมอบอกเมอเดาแก่
พระยาแฉนว่า มือขวาให้ห้ามผู้ชาย มือซ้ายให้ห้ามผู้หญิง เมื่อ
ช้อยทั้งดองก็ไปแต่ง แปะบอกส้อมเขาสุประการแล้ว เมื่อนั้น
พระยาแฉนเดาถามว่าเครื่องอันจักเด่นจักหิว แต่เดพร้าค่าชบทั้งมวญ
นั้นยังได้แต่งแปงให้แก่เขาไป ยามนั้นแฉนแพนจึงว่าเครื่องฝู้นช้อย
ไปได้แต่งกาย เมื่อนั้นพระยาแฉนหุดวงจึงให้ศรีคันทะพะเทวดา ดา
ดงมาบอกด่อนคนทั้งหลายให้เอ็ดช้องกตองกรับ เจแฉนบัพาทยพิณ
เพียรเพลงกตองได้ด่อนให้คนครทั้งมวญ แต่เดาบอกด่อนครอันชบ
พื่อนช่อนนะดังดว้าง ระเมงตะมางทั้งมวญถ้วนแล้ว กิจจเมอเดา
เมอให้ไว้แก่พระยาแฉนหุดวงสุประการเห็นแด

๑ เมื่อนั้นพระยาแฉนหุดวงจึงกล่าว แฉนเมอนา อย่าให้เขาชน
มาหาเข้าช้ำดองททอญ แม้นเราก้อย่างไปหาเขาเข้าช้ำดองททอญ แฉน
หุดวงจึงให้ศตชอหุดวงอันแรงกายหลายหุดวงอันแรงเรยวณนเดีย แต่
นั้นแฉนคนดวดบ่เที่ยวไปมาหากันได้เห็นแด

๑ เมื่อนั้นชุนบุดมราชา อันเป็นท้าวพระยาในเมืองดุมันต์ร้างบ้าน
กับทันทเปดอง ด้ร้างเมืองกับทันทกว้าง ยังมีเครือเขาภาค (แกดบ)

เกิดเป็นอุบาทว์ในท้องกวาทานนั้นแล แคนดินตั้งขึ้นได้แต่โยชน มี
กิ่งเงาแต่ปรกรกกรมเมืองแถบทุ่งมวญ อยู่คู่พรมเงาเื่อมเมืองแมน
พุนแด คอยพากับเหน หนาวเย็นจกฝั่งแดกับได้ ทงหดยเฮ็ดไว้
ไถนากินกับด

๑ เมื่อชนนบุตมจึงให้ไปตัดไปพันเดียว กวาคัดแฉกกับอาจ
จักไปตัดได้ ยามนยงมเถาแก่สองคน ผู้หนึ่งชื่อว่าเถาเยอ ผู้หนึ่ง
ชื่อว่าเถายา ทั้งสองเขาจึงขึ้นไปพันเครือเขาภาคต้นนั้น เขาจึงว่า
เมื่อใดเมื่อชอยหากตายไปแท้ ให้คนทงหดยได้ถือเวรทางเมื่อชอย
ครนจักเฮ็ดจกกินอันใดก็ได้ ให้ได้เรียกพาเมื่อชอยก่อนจึงเฮ็ดจึงกิน
ทอญ ยามนั้นเขาทงหดยว่า เออตัดแล้ว ทงหดยหากจักเรียก
หาเชื่อนับก่อน แล้วข้างเฮ็ดข้างกินชอบแด เมื่อชนเขาต้องเถา
ก็แบกขวานเข้าไปพันชวัน ๆ นานประมาณ ๓ เดือน ๓ วัน จึงขาด
เครือเขาภาคที่ตามท้าวไป ต้องชายเขาก็ตายไปหมด ปางนั้นคน
ทงหดยก็พอกพดกรรมต้องเขา จึงเรียกว่าเยอกิน ยามนั้นเขาเกิด
เป็นชารักษเทวดา ก็ดูอดกินเครื่องพอกเครื่องพด ตามวิถีวิญญา
จิตรอนคคิหันแด ด้วยแทจรรกถนันทัก แคนนมาภายนา ผู้ฝูงชาว
ด้านข้างเขานัดชวนเอาความอันนั้นเป็นนิมิตร ดูดว่ามาเยอเป็น
โจहार เรียกกันในภาคเมื่อจักเฮ็ดเวดคกคจกนกด ฐานทนนกจึง
เป็นบ้านเมืองกว้างใหญ่ คนทงหดยจึงหมายชื่อว่าเมืองแถบ

๑ เมื่อชนนบุตมราชาธิราช ถ้างบ้านก็จึงเปิดอง ถ้างเมือง
ก็จึงยัง ผู้ไพร่ก็อยู่ไถนาปลูกข้าวก็อยู่พางพันไร่เฮ็ดนากินแด

ภายหน้าแต่^๒นอย^๒หิง^๒น่าน ท้าว^๒บุญ^๒ถม^๒จึง^๒มี^๒ลูก^๒ชาย^๒ ๗ คน ได้^๒ด้วย
 แอ^๒ก^๒แต^๒ง^๒ก่อน^๒ผู้^๒เฒ่า^๒ช^๒อ^๒ว่า^๒ซ^๒น^๒ด^๒อ ผู้^๒เฒ่า^๒ย^๒เฒ่า^๒ดา^๒น ผู้^๒เฒ่า^๒ม^๒ช^๒อ^๒ว่า^๒
 ด^๒ำ^๒ม^๒จ^๒ู^๒ด^๒ง ถ^๒ิ^๒ด^๒น^๒จ^๒ึง^๒ไ^๒ด^๒ู^๒ก^๒ด^๒ว^๒น^๒าง^๒ย^๒ม^๒พ^๒า^๒ด^๒า ๓ คน ผู้^๒เฒ่า^๒ม^๒ช^๒อ^๒ว่า^๒ไ^๒ด^๒ม^๒
 ผู้^๒เฒ่า^๒ว^๒าง^๒ว^๒อ^๒น ผู้^๒เฒ่า^๒ม^๒ช^๒อ^๒ว่า^๒ด^๒ก^๒ก^๒ด^๒ม แ^๒ด^๒ว^๒ก^๒ไ^๒ด^๒ว^๒น^๒าง^๒แ^๒ก^๒แต^๒ง
 ผู้^๒เฒ่า^๒น^๒ ๗ คน เ^๒ร^๒เ^๒ก^๒ช^๒อ^๒ว่า^๒เจ^๒ด^๒เจ^๒ิง^๒แ^๒ด เม^๒อ^๒ด^๒ก^๒ ๗ คน^๒น^๒ก^๒ด^๒ เม^๒อ^๒ด^๒ก^๒
 ซ^๒น^๒บ^๒ุ^๒ต^๒ม^๒น^๒ไ^๒หญ^๒เ^๒น^๒ว^๒ร^๒ห^๒ด^๒ก^๒น^๒ัก^๒ป^๒รา^๒ช^๒ญ^๒แ^๒ด^๒ ซ^๒น^๒บ^๒ุ^๒ต^๒ม^๒จ^๒ึง^๒ร^๒ำ^๒ฟ^๒ิง^๒ว^๒ำ^๒ด^๒ู^๒ก^๒
 น^๒ัก^๒ไ^๒หญ^๒เ^๒น^๒ว^๒ร^๒ห^๒ด^๒ก^๒น^๒า ร^๒ุ^๒ห^๒ด^๒ก^๒พ^๒อ^๒ด^๒ร^๒ำ^๒ง^๒บ^๒ำ^๒น^๒แ^๒ง^๒เม^๒ือ^๒ง^๒เป^๒น^๒ช^๒ระ^๒แ^๒ด ป^๒า^๒น^๒
 น^๒พ^๒อ^๒ค^๒ว^๒ร^๒ก^๒แม่^๒แม่^๒ป^๒ด^๒ง^๒ด^๒ู^๒ก^๒ ไ^๒ป^๒ก^๒อ^๒บ^๒ำ^๒น^๒แ^๒ง^๒เม^๒ือ^๒ง^๒ไ^๒ห^๒ัก^๒ว^๒ำ^๒ช^๒ว^๒ำ^๒ก^๒ิน^๒ท^๒อ^๒ญ^๒
 ค^๒ร^๒น^๒ซ^๒น^๒บ^๒ุ^๒ต^๒ม^๒ค^๒ิด^๒ด^๒ิง^๒แ^๒ด^๒ ก^๒ั^๒จ^๒ึง^๒ก^๒ด^๒ำ^๒ว^๒บ^๒อ^๒ก^๒ด^๒ท^๒ง^๒ห^๒ด^๒ำ^๒ย^๒ว^๒ำ ก^๒ุ^๒ถ^๒ัก^๒ป^๒ด^๒ก^๒
 แ^๒ง^๒ด^๒ู^๒ก^๒เจ^๒ำ^๒ไ^๒ห^๒ไ^๒ด^๒ร^๒ำ^๒ง^๒บ^๒ำ^๒น^๒แ^๒ง^๒เม^๒ือ^๒ง^๒ ก^๒ิน^๒ท^๒ก^๒ว^๒ำ^๒ห^๒ว^๒ำ^๒พ^๒ัน^๒แ^๒ด เม^๒ือ^๒
 ซ^๒น^๒บ^๒ุ^๒ต^๒ม^๒ก^๒ด^๒ำ^๒ว^๒เ^๒ำ^๒น^๒แ^๒ด^๒ จ^๒ึง^๒ม^๒ำ^๒บ^๒ัน^๒ค^๒ร^๒อ^๒ง^๒ไ^๒ห^๒เ^๒ำ^๒พ^๒ัน^๒อ^๒ ค^๒ือ^๒ว^๒ำ^๒ไ^๒
 ซ^๒ื่อ^๒ง^๒ร^๒ำ^๒ง จ^๒ำ^๒ว^๒ด^๒ำ^๒ว^๒ แม่^๒ว^๒ แ^๒ก^๒ซ^๒น^๒ด^๒อ ไ^๒ห^๒เ^๒อ^๒ก^๒ม^๒ัง^๒ค^๒ระ^๒ค^๒ัน^๒ค^๒ำ^๒แ^๒
 ย^๒เ^๒ำ^๒ดา^๒น ไ^๒ห^๒เ^๒ก^๒ิ^๒บ^๒ก^๒ิ^๒บ^๒ค^๒ำ^๒บ^๒ั^๒ค^๒ำ^๒แ^๒ก^๒ด^๒ำ^๒ม^๒จ^๒ู^๒ด^๒ง ไ^๒ห^๒เ^๒ำ^๒ซ^๒อ^๒ง^๒ค^๒ำ^๒แ^๒ด^๒ง^๒ซ^๒ำ^๒
 ค^๒ำ^๒ไ^๒ด^๒ม^๒ง ไ^๒ห^๒จ^๒ำ^๒ว^๒ป^๒ำ^๒ก^๒ไ^๒ซ^๒ย^๒ด^๒ำ^๒ม^๒ำ^๒ค^๒แ^๒ก^๒ว^๒อ^๒น ไ^๒ห^๒ค^๒ำ^๒บ^๒ท^๒อ^๒พ^๒ว^๒น^๒ฝ^๒ัก^๒ถ^๒ัก^๒ห^๒ว^๒ำ^๒
 แ^๒ก^๒ด^๒ก^๒ด^๒ม ไ^๒ห^๒ค^๒ำ^๒ว^๒ร^๒ำ^๒ง^๒ก^๒ว^๒น^๒แ^๒ก^๒เจ^๒ด^๒เจ^๒ิง

๑ เม^๒ือ^๒น^๒ั้น^๒ซ^๒ำ^๒ง^๒เ^๒ีย^๒ว^๒ำ^๒ก^๒อ^๒ม^๒ (ก^๒ร^๒อ^๒ม^๒) แ^๒ด^๒ป^๒เ^๒ำ^๒เ^๒ำ^๒น^๒ห^๒ด^๒ว^๒ง^๒แ^๒ง^๒ม^๒ำ^๒ค^๒อ^๒ม^๒
 พ^๒อ^๒เ^๒ำ^๒น^๒น^๒ ค^๒ร^๒น^๒ค^๒ำ^๒ย^๒ ซ^๒น^๒บ^๒ุ^๒ต^๒ม^๒จ^๒ึง^๒ไ^๒ห^๒เ^๒ด^๒เ^๒ย^๒ง^๒ำ^๒ซ^๒ำ^๒ก^๒ำ^๒ว^๒ำ^๒น^๒น^๒เป^๒น^๒ ๔ ท^๒อ^๒น^๒ ๗
 ก^๒ก^๒น^๒น^๒ไ^๒ห^๒แ^๒ก^๒ซ^๒น^๒ด^๒อ^๒ท^๒อ^๒น^๒ ๑ ถ^๒ิ^๒ด^๒น^๒น^๒ไ^๒ห^๒แ^๒ก^๒ย^๒เ^๒ำ^๒ดา^๒น^๒ท^๒อ^๒น^๒ ๑ ถ^๒ิ^๒ด^๒ป^๒ด^๒ำ^๒ย^๒
 น^๒น^๒ไ^๒ห^๒ด^๒ำ^๒ม^๒จ^๒ู^๒ด^๒ง^๒ท^๒อ^๒น^๒ ๑ ป^๒ด^๒ำ^๒ย^๒น^๒น^๒ไ^๒ห^๒แ^๒ก^๒เจ^๒ด^๒เจ^๒ิง ๔ คน^๒เ^๒ำ^๒น^๒ด^๒ู^๒ก^๒
 น^๒าง^๒แ^๒ก^๒แต^๒ง^๒แ^๒ด^๒ แ^๒ด^๒ว^๒ไ^๒ห^๒เ^๒ด^๒เ^๒ย^๒ง^๒ำ^๒ก^๒ำ^๒ซ^๒ำ^๒ย^๒น^๒น^๒ เป^๒น^๒ ๓ ท^๒อ^๒น^๒ ๗ ก^๒ก^๒น^๒น^๒

ไว้แก่ไฉง ๑ ท่อนกลางไว้แก่จิวิน ๑ ท่อนปลายนี้ไว้แก่ดกกตม
๓ คน^๕ ถูกนางยมพาตาต

๑ ขุนบุญมเต่าจับบ้านแก้วแหวนแก้วถูกทั้งหทัย จึงกล่าวว่า อัน
แหวนขำรงค์เดิมแต่ได้มณโฑกแก้ว บู่เจ้าเกณฑ์แต่งมานั้น ให้
ไว้แก่เจ้าขุนตอ หน่วยบัทมราช โชติแสงถึงดาววัน แถนคำก็ไต่สูง
มาพร้อมนั้น ให้ไว้แก่ยผาดาน หน่วยมุกตงเดิมผิวจินเลี้ยงต้อง
นาคราชน้อมนำมาตั้งด้วยถน ให้ไว้แก่จูง หน่วยเพ็ชรเร็ดตั้ง
แล้วแล่นบาดาใดใคร ๆ แห่งหน้าคอยมิได้นั้น ไว้แก่เจ้าไฉง หมา
กนิธเดิมผ่านต้องแสงต้องถนถูกไต่ดมนิวส่งมานั้น ไว้แก่เจ้าจิวิน
อัมพาตองผายงามบัตตอดดิงดำไว้หัว พวกแพบนนั้น ให้ไว้แก่เจ้า
ดกกตม มีหน่วยบัตคำแต่เดิมหทัย หดากแก้วแต่พี่คนเจ้าบู่ถน
นั้น ให้ไว้แก่เจ็ดเจิงทอญ ครั้นว่าขุนบุญมราชาแบ่งปันของแก่ลูกชาย
ทั้งหทัย ๗ คนแล้ว จึงบอกขทบานเมืองให้แก่เขาพี่น้องว่า ขุนตอ
ให้ไปสร้างเมืองขวา เปนท้าวเปนพระยาแก่คนทั้งหทัยทอญ ยผาดาน
ให้ไปสร้างเมืองหัวแต่ ตามจูงให้ไปสร้างเมืองแถวช่องบัว ไฉง
ให้ไปสร้างเมืองยวนโยนก จิวินไปสร้างเมืองชาวไคโยททยา
ดกกตมให้ไปสร้างเมืองเชียงคม ขอตามเจ็ดเจิงให้ไปสร้างเมืองพวน
ครนชบ่อนให้แก่เขาแล้ว จึงให้คำสอนอธิบายไว้ดังนี้

๑ เจ้าพี่น้องหากแม่นถูกผู้เคยหวาดาย เมื่อถูกตายไปอยู่ถูกหลังผู้พ่อ
ผู้เจ้าภัยแบ่งเมือง บุญผู้ใดมีหากไต่บ่บ้านสร้างเมือง อันกว้าง
ขวางว่างใหญ่ บุญผู้ใดบ่มหทัย หากจักได้ที่แคบขันอันระแ

กูบ้นให้สู้เจ้าแควดงนี้ ภายหน้าผู้ใดอย่าโศกศัลย์หาอีกมากนัก แด
 เอรพดช้างม้าไปตกแดน เอาหอกดาบเซ่นแพนไปตกทั้ง แล้วยรบ
 เหวเอาบ้านเมืองกันดงนี้ ให้ผู้ชนะฉิบหาย ทำอันใดอย่าให้เป็น
 เช่นอันใดอย่าให้ได้ ปลูกไม้อย่าหักตาย ปลูกหญ้าอย่าหักถอน
 ข่มอย่าให้รี บ่มอย่าให้กว้าง เทียวทางให้พำนัก เมื่อป่าให้
 เลื่อกิน ไปทางน้ำให้เลื่อทอเรือคน ไปทางบกให้เลื่อท่อม้ากิน
 มันแด

๑ เมืองฮ้ายไวก่ฮ้าย เมืองหนองไวก่หนอง อย่าทำร้ายเบียดเบียน
 กัน อย่าผิดข้อข่มเหงเอากันพอทอญ

๑ เมื่อขุนบุญมั่งลูกปลูกปลูกแบ่งจำแดงบ้านเมือง ให้แก่ลูกคนดงนี้
 แด้อยู่บ้านเท่าใด ก็ถึงอนิจกรรมตายไปตามกรรมท่านแด ก็ดงนี้
 นางแอแดงก็ด นางยมพาตากก็ด ก็ถึงอนิจกรรมตายตามกรรมแห่ง
 คนชุนหนั้นแด เมื่อนั้นเขาพี่น้องก็ตั้งการเด็กทรากพ่อแม่เขาแล้ว ก็
 จึงให้ปฏิญาณแก่กันว่าตงแรกแดนเมื่อนา เราพี่น้องไปสร้างบ้านแบ่ง
 เมืองที่พ่อแม่เราบ้นให้หน้ทอญ เราหมั้นให้ตั้งชาวตำรวจสันติมิตร
 ไม่ตรีต่อกันอย่าขาด ตามอาญาพ่อแม่เราตั้งไว้หน้ทอญ ครนเขา
 พี่น้องตั้งกันแล้ว ตัวเจ้าขุนตอจึงเอนตั้งชาวเมืองทั้งหลายว่า

บ่เยื่อถนถ้องบ้าน	เปาตา
จักจากเจียรไทดตา	ก่อนแล้ว
ดิงโตมดอดโตภา	แพงโพด พนพ
ชุกพีให้บุญแล้ว	แสนพนนครชวา (หุดวงพระบาง)

ยี่ผาดานเอนดังว่า

บ่เยื่อหน้าบ่อน้อย แถนถาดง
 เวียมจักจากจอมแพง พากข้าง
 จักเดินฝ่ายฉั้นแฉวง ชมเพื่อน พนพี
 ไปแต่งบ้านเมืองกว้าง แห่งห้องหอแด่ (หนองแด่)

ถัดจูงเต้าเอนดังว่า

บ่เยื่อแม่นบ่อนบ้าน บรู
 จักจากไปจุดนี้ กอนแด่
 ดมภารพียงมี เมอชม เขาพน
 อองอาจันปางแก้ว โกรฐแท้แท่นบัว (อานามประกัน)

ถัดนได้ผิงเต้าเอนดังว่า

บ่เยื่อหน้าเต้าปั้ง เตมตม
 จักจากไปเดินหน ห้างหน
 โดยคองที่ทางชน เชียงใหม่
 บุญหากมีคั้งนี้ อาจธร้างเสวยเมือง (บ้านนา)

ถัดนงวอนเต้าเอนดังว่า

บ่เยื่อพระพ่อเจ้า บุดม ลูกเอย
 ลูกเกิดมาด้ายดัม ดับเชอ
 จักจากเจียรจอมชม ชาวอิน ตะพ้อ
 ไปเล่พศุขเสวยเกอ เกบกำอโยทยา (ดยาม)

๗ เจืองเตาเฮนส่งกันแหวดงน กัหมไปตั่วไดยะบานเมืองแห่งคน
คนฮั่นแต เมืองนซนดอกเอารพดคนดองมาทางนาฮัวนาฮักกุดองมา
ฮัวนาของ ซอนผาดังสับอแหวดกตงทพฮั่วควจอดอยหันก่อนแด
เมอนนซนชวา ผู้เปนใหญ่ในเมืองชวาแต่ก่อน เรียกซอซนชวา
นหมน้อยสร้างบ้านแบ่งเมืองชวาแต่ก่อนแต ซนชวาคายไ่วเมืองแก่
ยบาผดก ยบาไคตูกคนหนึ่งซอวริยา ยบาคายไ่วเมืองแกวริยา ๆ
ไคตูกผหนึ่งเรียกฮายกันฮ่าง วริยาคายไ่วเมืองแกฮายกันฮ่าง ซน
กันฮ่างไคตูกผหนึ่งซอว่าตกตึง ๆ ไคตูกผหนึ่งซอระวัง ซนระวังไคตูก
ผหนึ่งซอว่าผง เมอฮายกันฮ่างเปนซนอยเมืองชวา ตูกมณผซอ
ตกตึงกยง หตานมณผซอระวังกยง เหวณมณผซอผงกยง เขา
ตามคนพอดกบ่หตานนยงเปนซนใหญ่อยกนเมืองชวาหันแต ยามน
ซนดอต้องมาฮัวนาของ กนองรพดเขามาเมืองชวารบฆ่ากันแพ เขา
พอดกบ่หตานเหตนกอยบ่ไค ตวดพ่ายหันเมอตกเมืองผานาทาพนแต
เมอนนซนดอกจงไคตงเมืองเปนทาวเปนพระยา แก่ตาวทงหลายก่อน
ทาวพระยาดาวทงหลายมวญ ตวดไคปรางกฏว่าซนชวาคามวงษา
เขาแต่ก่อนนมาแต ซนบุตมอพนัระนิญฐิต

๑ เจ้าขุนท้าวพระยาในเมืองชวาต่างข้าง ตีบรรพวงษากันมาคั้ง
เมื่อขุนตอญกบฏราชาธิราชมารบฆ่ากันข้างแพ อดได้เป็นเจ้าเป็น
ขุนตาวอยู่ในเมืองชวาก่อนแต่

๑ เมื่อนขุนตอมตุกชายผู้หญิง อดได้ชื่อว่าขุนชวาทามวงษา
ไปเจ้าผู้กินเมืองแต่ก่อนนั้นแต่ เมื่อขุนตอญตายไ้เมืองแก่ขุนชวาแทน
หนึ่งแต่ เมื่อนขุนชวาได้ลูกผู้หญิงชื่อขุนชวาเตา ขุนชวาเตาได้
ชื่อว่าขุนตง ขุนชวาเตาตายไ้เมืองแก่ขุนตง ๆ มตุกชื่อขุนเต็ก เมื่อ
ขุนตงตายไ้เมืองแก่ขุนเต็กเจ้าแต่ เมื่อนขุนเต็กมตุกผู้หญิงได้
ชื่อว่าขุนค้มเต้าแต่ เมื่อนขุนค้มมตุกผู้หญิงได้ชื่อว่าขุนค้มแต่ เมื่อ
นขุนค้มมตุกชายผู้หญิงได้ชื่อว่าขุนค้ว เมื่อขุนค้มตายไ้เมืองแก่
ขุนค้วเจ้าแต่ ขุนค้วมตุกชายผู้หญิงได้ชื่อว่าขุนคาน เมื่อขุนค้วตาย
ไ้เมืองแก่ขุนคาน ขุนคานมตุกชื่อว่าขุนแพง เมื่อขุนคานตาย
ไ้เมืองแก่ขุนแพง ๆ มตุกชายผู้หญิงชื่อว่าขุนเพง เมื่อขุนแพงตายไ้
เมืองแก่ขุนเพง ๆ มตุกชายได้ชื่อว่าขุนพ เมื่อขุนเพงตายไ้เมืองแก่
ขุนพ ๆ มตุกชายผู้หญิงชื่อว่าขุนคำ เมื่อขุนพตายไ้เมืองแก่ขุนคำ ๆ
มตุกชายผู้หญิงชื่อว่าขุนย้ง เมื่อขุนคำตายไ้เมืองแก่ขุนย้งเจ้าแต่
เมื่อขุนย้งกินเมืองปางนบอยู่ตามโบราณจาริต มักติดมางคองผู้
ผู้แก่แต่ก่อนเสีย แดอดค้ำยยอตน มักยกกวตไปบดระเหตุ
เหตุคั้งนั้นอดให้บ้านเมืองชาวราชธานีศรีวัญญุเสียล้ามบ่แล้ว จึงจัด
คองย้งมเมอภายศูรเต้าแต่ แต่คนค้งหัดราชาเขาแบ่งเป็นไ้หวารไ้ว่า
ขุนแต่ชวมผู้เป็นขุนตาวทั้งมวญ มีขุนตอญเป็นเก้ามามาตามค่อเท่าถึง

ขุนฮ่งได้ ๑๕ ขุนแต่ แต่นั้นมาภานักราชาเขาแบ่งว่าท้าวเตาแต่ เมื่อ
 นั้นขุนฮ่งมีลูกชายผู้หนึ่งชื่อว่าท้าวแทนโม ขุนฮ่งตายไว้เมืองแก่
 ท้าวแทนโมกินแทนแต่ เมื่อนั้นท้าวแทนก็มีลูกชายผู้หนึ่งชื่อว่าท้าว
 ท้าวแทนตายไว้เมืองแก่ท้าวฮ่ง ฮ่มบุตรชื่อว่าท้าวเอ็ก ท้าวฮ่งตาย
 ไว้เมืองแก่ท้าวเอ็กเตาแต่ เมื่อนั้นท้าวเอ็กก็มีลูกชายผู้หนึ่งชื่อว่าท้าว
 ท้าวเอ็กตายไว้เมืองแก่ท้าวพิน ฮ่มลูกชายคนหนึ่งชื่อว่าท้าวผาด ท้าว
 พินตายไว้เมืองแก่ท้าวผาด ฮ่มลูกชายคนหนึ่งชื่อว่าท้าวหว่าง ท้าว
 ผาดตายไว้เมืองแก่ท้าวหว่างเตาแต่

๑ คัวยแต่ราชาเขาแบ่งว่าท้าวท้าวแทนเป็นเก้า ครอบครองทำถึง
 ท้าวหว่างได้ยู่กินเมืองสืบ ๆ กันมาในเมื่องชวาตันข้างนั้นแต่ ภานั
 แต้นักราชาเขาแบ่งว่าพระยาเตาแต่ ท้าวหว่างมีลูกชายผู้หนึ่งชื่อ
 ท้าวดัง เมื่อท้าวหว่างตายไว้เมืองแก่ท้าวดัง จึงขึ้นชื่อว่าพระยาดัง
 แต่นั้นมา พระยาดังมีลูกชายผู้หนึ่งชื่อกำผิง เมื่อพระยาดังกิน
 เมืองปางนกับประกอบชอบธรรมบรรณจารย์ค แต่ณเขาตดปดง
 พระยาดังเสีย เขาไปได้ทบไว้ที่เขียงแพดบอหินแต่ เขาก็เขาคำผิง
 ผู้เป็นลูกแทนเตาแต่ ดวดได้ชื่อพระยาคำผิงแต่ เมื่อนั้นพระยาคำผิง
 มีลูกชายผู้หนึ่งจักได้ชื่อตดกน จึงให้หอหลดงเมื่อเตาแก่พระยาดังว่า
 หาดันพระยาเจ้าเกิดมาแล้ว จักชอด้งใด ตดกนพระยาเจ้าให้เผือชามา
 ถามพระยาเจ้าตาย ยามนั้นพระยาดังตนนั้นเคียดแก่เขา เหตุว่าปดง
 ตนเสียตงนั้น พระยาดังตดบปากตักคำ ทนนั้นเขาจักหนักจึงชากาม

พระยาดังว่า พระยาเจ้าจกได้ชื่อหลานพระยาเจ้าช่อโตจา ยามนั้น
 พระยาดังจึงว่าดูว่ากบฏนี้ ะกฤษณ์จากเมืองแก้ว บัดนี้ผู้ใดมาถาม
 กุตั้งจา เขียวว่าผู้พบผู้สืบหา พระยาดังว่าท่อนนั้นแก้ว ข้าผู้ใช้กรว่า
 พระยาเคียดแก่เขา เขาก็ดองหนีมาไหวพระยาคำผิง ว่าพ่อพระยา
 เจ้าเคียดกถาด้วยเยยวผู้พบผู้สืบหา พระยาดังว่าท่อนนั้นคาย ยามนั้น
 พระยาคำผิงว่าพ่อพระยาหากหาว่าผู้พบผู้สืบหาหนทอญ แค้นคน
 ทงหลายตฤศเรียกกุมารนั้นว่าท้าวผู้พบผู้สืบหา เมื่อท้าวผู้พบผู้สืบหา
 มากด่าตั้งมาแต่อกมฤคชาย ๖ คน ผู้หนึ่งชื่อว่าพางม ผู้หนึ่งชื่อว่า
 พงยว ผู้หนึ่งชื่อว่าพายาน ผู้หนึ่งชื่อว่าคานคำ ผู้หนึ่งชื่อว่าพากา
 ผู้หนึ่งชื่อว่าพาเชยว

๑ เมื่อท้าวผู้พบผู้สืบหาเห็นด้วยนางผู้พบผู้สืบหา ชื่อนางคานคำ
 พระยาคำผิงจึงรับท้าวผู้พบผู้สืบหาจากเมืองดาวทองมวญ บังให้อยู่ให้
 เขาที่ใดสักแห่ง ดั่งนั้นท้าวผู้พบผู้สืบหาได้เป็นพระยาแทนพ่อเพื่ออันแด
 ๑ ด้วยเหตุคานคำผู้พบผู้สืบหา ตกเมืองเขายังจักกถาด้วยภานำพูน
 กว้างนักแด

๑ ส่วนพางมผู้พบผู้สืบหาหลานพระยาคำผิงนั้น เกิดมาประวาศี้ศักราช
 ได้ ๖๗๘ อายุได้ ๓๗ จึงได้เป็นพระยาแทนพ่อในปกาไสศักราช ๗๑๕ ปี
 เป็นพระยาได้ ๔ ปี ก็ละกรรมคำด่อนพระมหาเถรเจ้าป่าดัมมันตฤค
 แต่พระนครหลวงมาเป็นครุคนหนึ่งเดียว ดวดกระทำผิดทุจริต เสนา
 อำมาตย์พร้อมกันแล้ว ได้ขับพระยาพางมหนีจากเมืองดาวในปกา
 เป้าไปอยู่ดอมพระยาคำที่เมืองน้วนพูน อายุท่านได้ ๕๘ ปี คายบิถา

ยศกราช ๗๓๖ นนแด เมื่อพางุมเปนพระยาได้ ๓ ปี ศักราช ๗๑๘ ปี
 กมฺถูกชายผุหนง ชื่อทาวอนเรือน ยามนหมอทองหลายกถวยว่า
 กุมารผนจกแพพอดาย เมื่อนพางุมตวคให้เอาไปโหดน้ำเสีย ผ่ง
 ซอยเตยงทองหลาย ก็เอาไปโหดเสียตามความพยากรณ์น เขา
 ปรากฏเห็นฉือของกงกางกุมารนไป เขาจึงไปเฝ้าแก้หอหลวงยามน
 หอหลวงจึงให้ไปเอากุมารมาเลี้ยงไว้ในเรือนมัน ใหญ่มาได้ ๑๗ ปี
 เมื่อเขาจับพระยาพางุมผู้พ่อหนีจากเมืองแล้ว เขาจึงเอากุมารมาตง
 ราชภิเศกเปนพระยาแทนในป็นนแด เมื่อเปนพระยาได้ ๓ ปี ก็จึง
 ให้จัดตราดูหน้อยเบยคนทองหลายผ่งเปนไทยเปนดาวอนเรือนปองกอง
 ซนทองมวญได้ ๓๐๐๐๐๐ เบย เห็นคักคนทองหลายผ่งเปนชาวต่างบ้าน
 ต่างเมืองมาอยู่กันบป ข้าเก่าเจกทองหลายกับบป เหตุคณน
 คนทองหลายจึงหมายชื่อไว้ว่า ตามแต่เมืองไทยเพื่ออันแด แต่เปน
 พระยามาได้ ๕๓ ปี มีความกรุณาไพร่ฟ้าข้าไทยทองหลายศุขเกษม
 ด้วยบุญดมภารครวณน เหตุทวนตงอยตามบรรณจารีตคองท้าว
 พระยาแต่ก่อนแด ดมบัติตามคำสอนพระยามหาเถรเจ้าปาดม้นคน
 เปนครุพระยาพางุมตนเปนพอนนแด อายุทองมวญท่านได้ ๖๐ ทศ
 ตายปรีะดายสิ้นศักราชได้ ๗๑๘ ตัว ถิดนนพระยาตามแต่ไทยกม
 ดกชาย ๖ คน ผุหนงชื่อหม่นปาน ผุหนงชื่อฉานคำแดง ผุหนง
 ชื่อทาวไล่ ผุหนงชื่อทาวคำเคม ชนมกับนางแก้วยอดฟ้าถูกพระยา
 อโยทธยาชาวได้ ผุหนงชื่อทาวคองแก้ว มีกับนางน้อยออกด่า
 ถูกพระยาเซียงใหม่ ผุหนงชื่อว่าทวภาไชย มีลูกหญิง ๕ คน

ผู้หนึ่งชื่อนางแก้วพมพา ผู้หนึ่งชื่อนางอนุชา ผู้หนึ่งชื่อนางมโนรา
ผู้หนึ่งชื่อนางสุพิทรา ถูกชาย ๖ คนนั้นท้าวแดนคำผิงใหญ่มาได้ ๔๑ ปี
ได้เป็นพระยาแทนพ่อ เขาก็หมายชื่อไว้ว่าพระยาแดนคำแดง เป็น
พระยาได้ ๑๑ ปี มีอายุได้ ๕๒ ปี จึงตายปีเบ็ดลันศักราชได้ ๗๔๐ ตัว
นั้นแล เมื่อพระยาแดนคำแดงมฤตตาย ๕ คน ผู้หนึ่งชื่อท้าว
พรหมทศ ผู้หนึ่งชื่อท้าวยุคต เมื่อพระยาแดนคำแดงตาย เขาจึงเอา
ท้าวพรหมทศเป็นพระยาแทนพ่อด้วยเมืองได้ ๑๐ เดือน เขาก็ว่าไม่ดี
ถวดฆ่าเสียทศเดียวต่อแง่สับคานหันแล ที่นั้นเขาจึงเอาท้าวคำเต็ม
ถูกพระยาสามแสนไทย ผู้ไปพันเมืองห้วยหลวง เป็นพระยา ถวด
ได้ชื่อว่า พระยาปากเพืออันแด พระยาปากเป็นพระยาได้ ๕ เดือน
เขาถวดตั้งเสีย ที่นั้นเขาเอาไปเอาท้าวได้ก็หากแม่นถูกพระยาสามแสน
ไทยซุนนแด ผู้ไปกินเมืองตะบองขอนมาเป็นพระยา ถวดได้ชื่อว่า
พระยาหมื่นเพืออันแด เป็นพระยาได้ ๖ เดือนเขาก็ฆ่าเสีย ท่าน
รู้ดีก็ถวดจึงถูกคอตายในสรว่มอาบนาทเขยงทองหันแด

๑ ถัดนั้นเขาเอาท้าวโคถูกฟ้าคน หาดานพระยาสามแสนไทย
ผู้ไปกินเมืองเชียงไค มาเป็นพระยา ถวดได้ชื่อว่าพระยาไค เป็น
พระยาได้ ๓ ปี เขาเอาฆ่าเสียทศสับคานหันแล เขาเอาท้าวคอนคำ
ถูกพระยาสามแสนไทยผู้ไปกินเมืองเชียงดำพันมาเป็นพระยา ชื่อว่า
พระยาเชียงดำ ถูมาจึงเอาถูกพระยาแดนคำแดง มาเป็นพระยา
แทนด้วยเมืองได้ ๘ เดือน เขาเอาฆ่าเสีย พระยารู้ดีก็ถวด
จึงเอาบ่าวไพร่หนีไปพึ่งชาวไค เขานำทัพเขาก็ถามดูข้างม้าช้าคนใน

โรงทอง มันน้อยกับอกเต๋แก่เซาซุน เหตุพ่่มันหากบอกสอนไว้
แต่ก่อน เมื่อนั้นเขาได้ใจว่าพระยาตำแสนไทยเจ้ามาเกิดแท้ เขาก
ยกขึ้นให้เป็นพระยา ได้ชื่อว่าพระยาคำเกิดเห็นแด

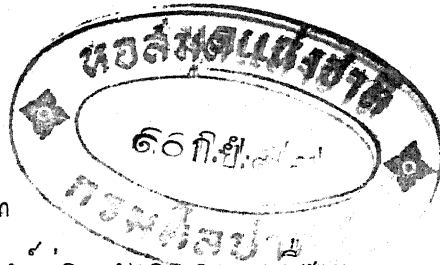
๑ เมื่อพระยาคำเกิดเป็นพระยาได้ ๓ ปี ดวดเป็นตมตายเสีย ด้วย
คิดอุบายร้ายกินของราชสมบัติมหากษัตริย์ผู้มีบุญ บาปจนตัวตาย
เห็นแด

๑ ด้วยเหตุดาวชาวด้านข้าง ปางนั้นมักฆ่าท้าวพระยาราชวงษา
เสีย แต่นักหากเป็นมหาเทวผู้หนึ่ง ก็หากฆ่าตมพระยาตำแสน
ไทยเห็นแด นางเทวผู้หนึ่งประกอบด้วยมารยาธไทยจัญไรร้ายนัก
ท้าวพระยาผู้ใดไม่ชอบใจนางผู้หนึ่ง นางเทวผู้หนึ่งก็อาณัติว่าคนดังนี้
เห็นแดให้นำมาดขให้ฆ่าเสียเห็นแด

๑ เมื่อนั้นให้นำมาดขราชมนตรีทั้งหลาย จึงมาชุมนุมกันว่าดังนี้
ราชเทวนั้นมักฆ่าท้าวพระยาราชวงษาถูกหุดานคนจาไม่ชอบไม่ควรหัด
แท้แท้ ทนเขาจึงพร้อมกันจึงเอามหาเทวผู้หนึ่งไปฆ่าเสียที่บานผาเดียว
หุดานนั้นเห็นคนเดียนาละเสียเห็นแด เมื่อนั้นให้นำมาดขจึงปรึกษา
กันว่า เราคิดเชอพระยาเจ้าแห่งเรา เห็นจะไม่ใครจักคนเสีย
แล้ว เราจะเอาใครมาเป็นพระยาแห่งเราจ้ะ แต่นั้นกุมารทั้งสอง
จึงว่าให้ไปเอาท้าวดอไชยอันไปกินเมืองชายนมาเป็นพระยาแห่งเรา
ก่อนทอญ กุมารน้อยทั้งสองว่าดังนี้ แต่นั้นคนทั้งหลายก็พร้อมกัน
ไปพดกับเจ้าชายนมอย (ชายนาค) แต่นั้นเจ้าดอไชยผู้เป็นเจ้าชายนมอย
กับท้าวเมืองชาวเด่นาทั้งหลาย ก็นำเจ้าดอไชยขึ้นมาถึงเมืองชาว

แดงกราชภิเศกชนขอว่าพระยาไชยจักรพรรดิแผ่นดินผ่อง ๆ เกิดมาปี
 เมศักราชได้ ๗๗๐ ตัว เมื่ออายุได้ ๒๓ ปีจึงได้เป็นพระยาในปีก
 ง้าศักราชได้ ๘๐๐ ตัว พระยาไชยจักรพรรดิก็มีลูกชาย ๔๐ คน ผู้
 หนึ่งชื่อว่าท้าวทองแก้ว ผู้หนึ่งชื่อว่าท้าวแท่งคำ ผู้หนึ่งชื่อว่าท้าวยวน
 ผู้หนึ่งชื่อว่าท้าวชวดค้อน ผู้หนึ่งชื่อว่าท้าวจาง ผู้หนึ่งชื่อว่าท้าวหัด
 ชาย ๗ คน ก็มีลูกหญิงผู้หนึ่งชื่อนางศรีไวย ผู้หนึ่งชื่อนางอิน
 ผู้หนึ่งชื่อนางคาค ผู้หนึ่งชื่อนางคำยาด ผู้หนึ่งชื่อนางมิ่ง
 ผู้หนึ่งชื่อนางขาว ผู้หนึ่งชื่อนางทาวา แดงลูกชาย ๕ คนนั้น
 ท้าวทองแก้วได้เป็นพระยาแผ่นดินเมือง ถอดชนขอว่าพระเจ้าเชียงใหม่
 ท้าวแท่งคำได้กินเมืองซ้าย เมื่อพระยาไชยจักรพรรดิแผ่นดินผ่องค์พอ
 กับทั้งลูกเจ้าทงมอญ ยังทรงมานเดวราชสมบัติที่สุวรรณเขียงทอง
 ด้วยติดครองอินชอบบราณประเวณ มีประมาณนานได้ ๔๒ เจ้า ถึง
 ปีเกิดได้ศักราชได้ ๘๔๒ ตัว ยามนั้นบัวขวางสนแดนเมือง ก็เอา
 รพคนศึกเข้ามาเดวเมืองถาดดวดเดียวเมืองขวา ที่พระยาไชยจักรพรรดิ
 ยืน เห็นว่าแถวเข้ามาสู่บ้านเมือง เห็นอำมาตย์ทงหลายไม่มาช่วย
 เจ้าได้ ต่างคนต่างกลัวรีบเดวที่ไม่ทันถวดเดียวพระเจ้าเชียงใหม่ที่ถาด
 หดงดบสนาม เมืองเขียงทองเห็นแต่ เดวเดียหมั้นหดงหมั้นบุญ
 กับหมั้นหดทงเขียงเดอหดกหมั้นถิดดปลัดหดงเห็นแต่

๑) เมื่อนพระยาไชยจักรพรรดิราชกัเมืองเสี้ย ถอดหนีไปเขียงคาน
 พนแต่ ก็ถวดเวนแผ่นดินให้แก่เจ้าชายแทนหากแมนถุกตนชื่อว่าท้าว
 แท่งคำเห็นแต่ ทนพระเจ้าทงคาคิดเอารพกาดังแดนเมืองเขียงคาน กับ



๒๓

รพตผู้ต้องไปนำพระไชยจักรพรรดิองค์พ่อ มารับเดวแก้วหยาเถา
ปากพูนหินแพ่แกวดวด ได้ข้ามบัวขวางขุนตายเสียหิน แกวดมวญ
ผู้เหตอตายจึงพาขนมมาข้ามทาบานเขยงขามหิน ดังทกมาข้ามท
คาคนาหิน เจ้าแห่งคำกได้ไปถึงแดนเมือง คราวนั้นบัวขวางขุนอัน
อยู่เมืองพวนพูน กรบเอารพตผู้เหตอตายพายเมือเมืองหินแด เมื่อ
บัวขวางขุนพายไปโดยเขาเขตรเมืองแกว ๖ คั้น พากผ่าเจ้าบัวขวาง
ขุนตายเสียหินแด ไปถึงเมืองคึกก่องหนึ่งกดับเป็นผีปะไซ (ดำเล่า)
ตายเสียทหิน

๑ เหตุว่าแกวหากเสียความแรงความสับถ มาแต่ขุนบุดมคณบดีได้
แข่งได้เงนไว้ ด้วยว่าเขากือคาบตงนาพาแพนตงทงหินแด แดวกัก
แกวนั้นไม่นานเท่าใด ส่วนดังพระยาไชยจักรพรรดิแผ่นแผ้ว มีอายุ
ถึงชรประมาณได้ ๖๕ ปีก็ถึงอนิจกรรมที่เขยงคาน ในปีกักเกิดเดือน
ห้าขึ้น ๑๓ ค่ำคืนแด ครวงนเจ้าแห่งคำจจึงให้ก่อเจดียบรรจุธาตุพ่อ
คนไว้แล้วให้สร้างพุทธรูปองค์หนึ่ง สร้างวัดกวมไว้เป็นที่ให้อนุบชา
ตั้งบุญหาพ่อคน คนทงหลายเคยเรียกชื่อว่าวัดสับเขยงคานหินแด
ครวงนเจ้าแห่งคำถูกพระไชยจักรพรรดิผู้ถวณต้อง เวดาเจ้าเกิดมานั้น
ปีดับเป้าศักราชได้ ๙๑๗ ตัวใหญ่มา ๓๔ ปี ได้เป็นพระยาแทนพ่อใน
ปีกักได้ คนทงหลายจงราชาภิเศกชนชื่อว่า พระสุวรรณปาถัง ก็
ขึ้นมาตงอยู่เขยงคางทองที่เก่าพ่อคน ก็เอาทาวของน้องเจ้าแห่งคำ
ผูกนเมืองเขยง มากินเมืองชายแทนพัตนหินแด คนทงหลายจึงเรียก
ชื่อว่าชายชองเพ่ออันแด

๑ เมื่อพระสุพรรณบัฏดังด้วยราชย์ได้ ๗ ขวบเข้าปีระวาชช้ง้าอายุ
ทั้งมวญได้ ๔๑ ปี ศักราชได้ ๘๒๘ ก็สิ้นชีวิตไปตามกรรมแห่งตน
ในโรงเชียงทองหันแด แต่คนทงหลายจึงเอาท้าวแสนไทย
พระยาไชยจักรพรรดิเกิดมาปีกำเนิดศักราชได้ ๘๕๐ ปี เมื่อใหญ่มา
ได้ ๒๔ ปี จึงได้เป็นพระยาแทนพี่ตนในปีระวาชช้ง้า แต่คนทง
หลายก็ราชากิเศกชนชอว่าพระยาด่าน้ำแสนไทยไตรภวนารกแด

๑ เจ้าก่ด้วยศิริราชสมบัติได้ ๑๐ ปี อายุทั้งมวญได้ ๖๖ ปี ถึง
อนิจกรรมที่โรงเชียงงามพัน ในปีระวาชศักราชได้ ๘๕๘ ตัวหัน
แด ครึ่งนท้าวสมญ ถูกพระยาด่าน้ำแสนไทยไตรภวนารก เกิดมา
ปีบักสันได้ ๙ ปี เขาเด้าเขาตงเป็นพระยาแทนพ่อได้ ๕ ขวบ เขาเคย
ปลงเสียในปีดวงเจ้า อายุทั้งมวญได้ ๑๕ ปี เคยตายปีเค้าเล็ดหันแด
ท้าวอุเพไชยกุมารถูกพระไชยจักรพรรดิราช เกิดมาปีเมืองเก็กักราช
ได้ ๘๒๘ เมื่อใหญ่มาได้ ๓๔ ปี จึงได้เป็นพระยาปีดวงเจ้าศักราช
ได้ ๘๖๓ ครึ่งนคนทงหลายจึงราชากิเศกชนชอว่า พระยาวิษณุห
ราชาธิบดีศรีรัตนคนहुตแด

๑ เหตุว่าเมื่อกระทำมราชากิเศกแล้ว ด้วยฟ้ากัมแมบเมืองเรืองรุ่ง
ในอากาศทั้งมวญแด เมื่อพระวิษณุหราชได้ด้วยศิริสมบัติแล้ว จึง
เอน้องตนชอว่าท้าวเทพพนนให้ไปกินเมืองชาว คนทงหลายจึงเรียกว่า
เจ้าชาวเทพาแด เมื่อพระวิษณุหราชด้วยเมืองได้ ๒๐ ปี แคชาคีมา
ได้ ๕๓ ปี จึงถึงอนิจกรรมในปีบักศักราชได้ ๘๘๒ หันแด เมื่อพระ
วิษณุหราชด้วยราชสมบัติได้ ๑๕ ขวบเข้าศักราช ๘๖๘ ปีระวาชช้ง้า

มีผู้ชายคนหนึ่ง ชื่อว่าโพธิ์ดำราชกุมาร เหตุว่าเมื่อจะประสูติครั้งนั้น
โอรสออกมาหาเทวี่คนย่ำแผ่นดินเห็นต้นมหาโพธิ์ แต่ต้นรังรุ่งเรืองงามไปด้วย
ดอกแฉใบ มีหมื่นกัณฑ์หลายต่าง ๆ บินมาจับอยู่ชมดอกแฉใบมาก
นักหนา เหตุดังนี้ นักปราชญ์เจ้าทั้งหลาย จึงหมายชื่อว่า
โพธิ์ดำราชกุมารนั้นแล

๑ เมื่อโพธิ์ดำราชกุมารใหญ่มาได้ ๑๕ เข้าก็ได้เป็นพระยาแทนพ่อ
ตนในปึกคด คนทั้งหลายก็ราชาภิเศกขึ้นชื่อว่าพระโพธิ์ดำราชาธิบดี
ที่สุวรรณคฤหาสน์ เมื่อพระโพธิ์ดำราชด้วยศัริศมัตได้ ๗ ปี ก็จึง
ปลงพระราชอาชญาไปในอาณาเขตเมืองด้านข้างทั้งมณฑล ให้มัง
กรัตเดียยังมิจนาทิสฐิณียะณเรือนท่งผด้อย อันอยู่เรือนอยู่กันชนแทบ
ที่ตบดงหนกให้มังกรัต ให้รดเด็กเดี่ยหมด แล้วให้สร้างแบ่งให้เป็น
วัดความหาพิหาร อันใหญ่ก็ได้ชื่อว่าวัดศรีสุวรรณคฤหาสน์ ใน
เมืองไค้ศักราชได้ ๘๘๘ ตัวนั้นแล จำเดิมแต่นั้นมาพระโพธิ์ดำราช
เจ้า ก็มีลูกชาย ๓ คน ผู้หนึ่งชื่อว่าเจ้าเชษฐวังได้ ผู้หนึ่งชื่อว่า
ท้าวท่าเรือ ผู้หนึ่งชื่อเจ้าวรวังได้ (คือวงษ์) แดเห็นว่ามีลูกหญิง ๓ คน
ผู้หนึ่งชื่อนางแก้วกุมาร ผู้หนึ่งชื่อนางคำเหตุมิถยา มีด้วยนางด้นมผู้หนึ่ง
ชื่อนางคำไครนั้นแล ส่วนเจ้าเชษฐวังได้เกิดมาปีกาบซ้งาศักราชได้
๘๘๖ ตัว ครั้นใหญ่มาได้ ๑๒ ปีนั้น พระโพธิ์ดำราชเจ้าก็ไปอยู่ไว้ให้
เป็นพระยาในเมืองเชียงใหม่ ในพงษาวดารเชียงใหม่นั้นว่า เมื่อ
พระยาดำปราชญ์ในกินเชียงใหม่ หัวมาดกด้านนามหาเถรชื่อ

ศรีเชษฐรังโธ่ ถูกจากดาวมาอยู่แคว้นแพ้นอกถือความเมือง แต่ง
 พาห้อยตายพ่ายหนีไปได้ยัง ก็ราชาภิเศกขึ้นชื่อว่าพระไชยเชษฐาธิราช
 เจ้า ในปีระวาชซึ่งาศักราช ๙๙๑ คัณนแด เหตุว่าวงษาทั่วพระยา
 ในเมืองตานนาหากนิบหายเสียแล้ว เสนาอำมาตยราชมนตรีขึ้น
 มหาเถรเจ้าทั้งหลายพร้อมกันแล้ว ก็มาเฝ้าบ้านเมืองทั้งปวงให้แก่
 พระโพธิ์ธำราชเจ้า จึงได้ไปปลุกตักตนเพื่ออันแด เมื่อพระโพธิ์ธำราช
 เจ้าขึ้นมายู่ด้วยราชย์ในเมืองตานช้าง เริ่มตั้งวัดคองบ้านเมืองสืบ
 มาต่อเท่าทุกว้น พระโพธิ์ธำราชขึ้นจากตานนามาได้ ๓ ปี แต่ชาติ
 มาได้ ๕๒ ปีถึงฉิบจกรรม เหตุอันท่านซึ่งแม่ช้างโซตงช้างเถื่อน
 แด้มทับตนตายไปในสนามห้วยอดนครกตางเมืองชวานน ในบ่เมือง
 เมื่ศักราชได้ ๙๐๙ คัณนแด เมื่อพระโพธิ์ธำราชเจ้าจุติไปปรโลก
 ภาคนาแล้วว้น เสนาอำมาตยทั้งหลายทางใต้แต่เมืองจนถึงเมืองของ
 ก็พร้อมกันเอาเจ้าวรรังโธ่ผู้ของหลาน ให้เป็นพระยาราชภิเศกขึ้น
 ตั้งพระนามว่าพระเจ้าตานช้างแด แต่นั้นเสนาบดีทั้งหลายฝ่ายเหนือแต่
 เมืองเชียงคานมาถึงเมืองชวา ก็เอาท้าวทำเรือตงไว้ให้เป็นพระยาแทน
 พระไชยเชษฐาธิราชเจ้า แล้วจึงให้ไปอาราธนาพระไชยเชษฐาธิราช
 เจ้า แต่เมืองตานน่านมาถึงแล้วกษณะของทั้งสองเคยได้เป็นพระยา
 คนทั้งหลายก็ราชาภิเศกขึ้นชื่อว่าพระอุปถัมภ์พุทธบวรไชยเชษฐาธิราช
 เหตุว่าได้เป็นเจ้าเป็นใหญ่ในเมืองทั้งสอง ในปีกลับศักราชได้ ๙๑๐
 คัณนแด เมื่อพระไชยเชษฐาธิราชเจ้า อยู่ด้วยเมืองในศรีสัตนาคน
 หุตอุดมมมหานครราชธานีศรีเชียงคางเชียงทอง ได้ดำมวรราชแล้วกลับ

ขึ้นไปเมืองตานา อยู่ด้วยสมบัติในเวียงเชียงแสนได้ ๙ ปี แล้วก็
 เคยต้องมาเมืองด้านข้าง อยู่สร้างจันทบุรีให้เป็นราชธานีแล้ว ก็จึง
 สถาปนาเวียงเชียงคองเชียงทอง ที่เมืองขวาก็เป็นวิหารสถานที่ทรง
 พระพุทธศาสนาแก้วสามประการ ในปีกาบได้ศักราชได้ ๙๒๖ คำนับ
 แต่ เมื่อพระไชยเชษฐาธิราชเจ้าไปอยู่เมืองจันทบุรีก็ได้สร้างมหาเจดีย์
 องค์หนึ่งกอบบราณชาติ อันพระยาศรีธรรมโคกกราช หากให้สร้าง
 แปรแต่ก่อนนั้นแต่ (ธาตุพนม) ก็ยังตั้งสร้างมณฑล ๓๐ ทศ
 ด้อมมหาธาตุกันนั้น แต่ กัดตะเข้ของแก้วแสงบูชาพระสารีริกธาตุที่
 นั้นมากนักแต่ ไม่อาจจับนับจักอ่านได้แต่ ที่แท้เมื่อพระไชยเชษฐา
 ธิราชเจ้ายังอยู่ด้วยศิวสมบัติด้วยอันประกอบชอบธรรม จึงทำเป็น
 ไม่ตรึมครคิดต่อท้าวพระยาอำมหิตราชทั้งหลายทุกแห่ง แล้วก็ได้ยัง
 ราชบิดาพระยาเชียงใหม่มารับนางอรรคมเหษี จึงได้ถูกกล่าวทำ
 เชียงมาเป็นบาทบริจารี จึงได้ถูกกล่าวพระยาเชษฐา ๓ คน ได้ถูก
 กล่าวพระยาเชียงรุ่ง ๒ คน แล้วได้ถูกกล่าวของเจ้าทางตานผู้ ๑ แล้วได้
 ถูกกล่าวแก้วของแสนเมืองตานาผู้ ๑ แล้วได้ถูกกล่าวเจ้าบัวดักผู้ ๑
 แล้วได้ราชกัญญาณี (กัณยาณี) ศรีโยทยาชาวดิ ๒ คนมาเป็น
 บริจาริก อยู่ด้วยคู่สนุนักในบ้านเมืองแห่งนครนันท

(คราวเดียวกับพระมหาจักรพรรดิ ตั้งพระแก้วฟ้าไปแทนพระวิสุทธิ
 กระษัตริย์ ภายหลังจึงตั้งพระวิสุทธิกระษัตริย์ไปอีก)

๑ ยามนั้นยังมีอุปทูต หากเกิดมีในเมืองตานาเชียงใหม่นั้นแต่
 คือว่าเจ้าฟ้าหงษาจกเขารพดมาตเมืองเชียงใหม่นั้น คราวนั้นแต่นับ

ในเมืองเชียงใหม่ต้องคน ผู้หนึ่งชื่อว่าพระยาสามด้าน ผู้หนึ่งชื่อว่า
พระยาจำปาน ก็เอารพตคนทั้งหลายฝูงเป็นบ่าวไพร่หันมาพึ่งเมือง
ด้านข้างเรา

๑ ครั้นนั้นเจ้าฟ้าหงษาเรียกชื่อว่าอิมเด แด่น้องเจ้าฟ้าชื่อว่าพระ
ยาอังวะ เขาก็ขับไล่เอาพระยาสามด้านและพระยาจำปาน ก็เข้ามา
รบเอาถึงเมืองด้านข้าง แม่ไม่ได้ต้องเขาก็ได้มหาอุปราชเจ้าทั้งเมีย
อันเป็นน้องพระไชยเชษฐาธิราชเจ้า เคยได้นางแทนคำกับทั้งพระราช
มารดาคนเป็นแม่นางแทนคำนั้น ได้ทั้งนางคำไคร้เป็นน้องหญิง ก็
เอาหนีไปอยู่กับเจ้าฟ้าหงษาคือ เมืองหงษาคือหนแดน ในปีกาบใต้
ศักราชได้ ๙๒๖ ค่ำวันแรม แต่่นมาถึงบอกตั้งศักราชได้ ๙๓๐ ค่ำ
ครั้นนั้นเจ้าฟ้า หงษาคือเอารพตมานเมืองเงี้ยวจนชาวได้มามากนัก
มาถึงเมืองด้านข้าง ว่าจกัรบเดอเอาพระไชยเชษฐาธิราชเจ้าให้ได้แล้ว
จักปลุกแบ่งเมืองด้านข้างไว้ให้เป็นอาณาจักรแห่งตนหนแดน ถ้าว่า
เดชานุภาพแห่งพระไชยเชษฐาธิราชเจ้ามีมากนัก แม่เจ้าฟ้าในแวค
ด้อมอ้อมซึ่งเขาที่เวียงปากงมหน ก็ไม่อาจจักได้แถม เหตุคั้งนั้นเจ้าฟ้า
หงษาคือจึงยกเอารพตหนีไปบ้านเมืองแห่งตนอยู่นนแดน

๑ พระไชยเชษฐาธิราชเจ้า ก็เคยสร้างบางแบ่งเมืองรุ่งเรืองดัง
เก่าอยู่แต่ ส่วนพระไชยเชษฐาธิราชเจ้าแต่ได้ด้วยศิริสมบัติทั้งมวญ
นานประมาณได้ ๒๔ วรรษา ถ้าจกัถ้าวแต่ชาติมา อายุทั้งมวญ
ได้ ๓๙ ปี ก็ไปกระทำยุทธกรรมสงครามในเมืองรามวักของการ กาด
ฉิพริคคิกองเคยถึงแก่พระองค์ ก็หลงเสียในเมืององการนั้น ในปี

ระวายเป็นเดือน ๕ วัน ๓ ค่ำ ศักราชได้ ๙๓๓ ค่ำนั้นแล ครั้นพระราช
กุมารองค์หนึ่ง อันเป็นลูกพระไชยเชษฐาธิราชเจ้า ประสูติออกมา
ในปีดวงเมื่อดวงจันทร์เดือน ๕ แรม ๓ ค่ำ มีคืบเจ้าเวลายื่น ทรงปี
เดือนกับพ่อตนตายเสียหนึ่งแล คนทั้งหลายก็จึงหมายชื่อไว้ว่าพระหน่อ
แก้วกุมาร เหตุว่าเกิดมาแทนพ่อหน่อแทนด้านหนึ่งแล แต่นั้นยังมีหา
เด๋นาคองคน ผู้หนึ่งชื่อว่าพระยาแสนสุนทรขว้างฟ้า เป็นแสนเมือง
ด้านข้างเรา ผู้หนึ่งชื่อว่าพระยาจันท์หราช ก็นเมืองจันด้านข้าง
เราแล ครั้นพระยาทั้งสองนี้ ต่างคนก็จึงเอาราชกุมารไปเลี้ยง
ไว้ในเรือนแห่งตน แล้วหวังจักแต่งตั้งแผ่นดินใช้กันทั้งมวญ ตาม
อันชอบแห่งตน ครั้นเขาทั้งสองก็คิดเถียงกัน คัดข้างข้างเครื่องรบ
เดวกันอยู่หนึ่งแล ครั้นพระดังสมเด็จพระเจ้าทรงหลายในเมืองคอกเวียงจันทน์ ทั้ง
เมืองของแถมเมืองตะบอง มาพร้อมกันแล้วก็ห้ามคนทั้งสอง เขาก็
จึงคิดด้วยกัน

๑ อยู่มาอยู่หนึ่งแล้วไม่นานเท่าใด อยู่ได้ ๓ เดือน (พระไชย
เชษฐาองค์หนึ่ง ซึ่งเป็นทนต์ของพวกข้าโพรมาแต่ก่อน) เขาก็กลับ
รบเดวกันอีก ครั้นพระดังสมเด็จพระเจ้าทรงหลายไม่ทนห้าม เขาเลยช้าง
รบกัน พระยาจันท์หราชช้างกองจักรรณนั้นผายออกมา ครั้น
เด๋นาคองพระยาแสนสุนทร จึงได้ฆ่าพระยาจันท์ตายกับหัวช้างตัว
มันชน ในเมืองจันทมวญเลยเป็นชุกตูกมากนักหนึ่งแล ครั้น
เมื่อพระยาจันท์ตายเสียแล้วดังนี้ เด๋นาคองมาดยราชมนตร์ทั้งหลาย
เจ้าแผ่นดินทั้งมวญผู้ยัง ก็เลยได้เข้าไปสู่เมืองหาพระยาแสนสุนทร

หมดแด เขาก็เลยกระทำราชาภิเศกให้เป็นเจ้าแผ่นดินแทนราชกุมาร
พระหน่อเจ้านั้น พระนามชื่อว่าพระสุ้มังคะโพธิ์สัตว ไอยการราชา
เหตุว่าท่านปรารถนาเป็นพระพุทธรเจ้าองค์หนึ่ง ชื่อว่าสุ้มังคะ อันว่า
ท่านให้ท่านเป็นพระหน่อเจ้านั้นได้ชื่อว่า ไอยการราชเด แต่ขึ้นมา
คนทั้งหลายลวดเรียกว่าพระเจ้าปิตุลา ในปีแต่ต้นศักราชได้ ๔๓๕
คือนั้นแต่ อายุท่านได้ ๖๐ ทศจึงได้เป็นเจ้าแผ่นดินแต่ ด้วยพระยา
แต่คนนั้นเกิดมาในวงษากวณบ้านหนองคาย ด้วยท่านนั้นขาดหัก
หมดเป็นคนแก่ดึกดำ จึงออกมาปฏิบัติแก่พระโพธิ์ดาราชเจ้ากเถียง
ให้เป็นกุมาร แต่ขึ้นจึงให้ไปกินเมืองฉานาท่านนั้นชื่อว่าแต่ด้น
เมืองฉา ก็ให้ไปอาสารบศักยอนเมื่อจักเอาพระไชยเชษฐาธิราชเจ้า
ไปตั้งเมืองเชียงใหม่นั้นแล้ว แต่ขึ้นมาเลยให้กินเมืองห้วยหลวงเลย
ได้ชื่อว่าพระยาศักยเกษรค์แต่

๑ แล้วไปเมืองเชียงใหม่วรรคทองน พุ่ยอนโจรทั้งมอญ ก็เอา
เดนาหม้อยเป็นเจ้ารวพดเขาแล้ว เอยรบเดวรพดพระเจ้าด้านข้างไม่ให้
ไปเมืองยอนนั้นแต่ ครั้นนั้นพระไชยเชษฐาเจ้าก็ให้พระยาศักยเกษรค์
เป็นหัวหน้าญแก่ดึกดำ ไปรบรพดยอนทั้งมอญชนะ ยอนก็กระจัด
กระจายไปแล้ว จึงได้เวียงเชียงแต่น้อยนั้นแต่ ทนบกยกท่านให้กิน
เมืองซ้ายที่แคว้นใหญ่นั้นแต่ จำเดิมแต่นั้นมาเมื่อพระไชยเชษฐาเจ้า
เลยกลับคืนมาสร้างบ้านจัดเมืองด้านข้างเราที่เวียงจันทน์นั้นแต่ คราว
นั้นฟ้าอิมเมอจะมาได้เอาพระยาตามด้านแต่พระยาจำบ้าน เลยได้
มหาอุปราชาด้านข้างหนึ่งครั้งนั้น พระไชยเชษฐาเจ้าก็มีอาชญาแก่

พระยาชาย ให้ถือรพดทงมวญรพพุงรพดมานเม่งทงหลายหนจาก
เมืองด้านข้าง แล้วก็เลยให้ท่านเป็นแสนเมือง จึงเรียกชื่อว่าพระยา
แสนบุรีนทรวง้างฟ้าคงแสนมา เทาถึงพระไชยเชษฐาเจ้าไปหงเต๋ย
ในองการ ที่ท่านเลยได้แทนศิริสมบัติเป็นเจ้าแห่งตนในเมืองด้านข้าง
ได้ ๔ ปี ถึงปีคดับก็ศึกกราชได้ ๙๓๗ ควณนแด เจ้าฟ้าหงชาวดีจึงเอา
รพดมานเม่งเจวยวนชาวกัดแดเชมรเขามามากนัก รพพุงเอาเมือง
ด้านข้างทงมวญ หนีหายไปคราวนั้นมากนัก แสนนเคยได้พระเจ้าบ
หาดานหนีไปไว้เมืองหงชาวดีโนนแด ก็จึงตงพระมหาอุปราชเจ้าอื่น
ไปอยู่เมืองหงชาวดีแต่ก่อนนั้น ให้เป็นเจ้าแผ่นดินในเมืองด้านข้าง
เรานนแด

๑ ครวงนเมืองด้านข้างเราเลยได้ด้วยข้าง ๑๐ ล้านคำหมื่น ๑ แต่เจ้า
ฟ้าหงชาวดีโนน นานประมาณได้ ๕ ปีก็มจรงแด

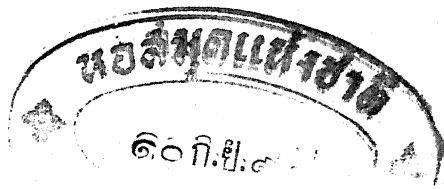
๑ เมื่อศึกกราชได้ ๙๔๑ ควปีกตเม้านน ยังมีคนอุปาทวผู้หนึ่ง
ฉลาดด้วยดำตรศัตร์ปด้าแดงตนว่า แม่นพระไชยเชษฐาธิราชเจ้าด้าน
ข้างอื่นไปหงเต๋ยทงการนั้น มนก็ปดประโตมเอาเข้าด้วยทงหลาย
ฝ่ายเมืองโลกเมืองชุนน้ำเซกของนั้นให้เข้าในอำนาจอาชญาแห่งมัน แล้ว
ก็ไปตงรวยกเวียงโรงศาล อยู่ในท่งแอกกระบือ ความไทยเราว่าท่ง
คควาย มุตควาย แล้วเลยไปครอบงำเอาชาวเมืองหมัน (ตำรวจดับ)
คำทอง, ของ, ได้ทงมวญแล้ว ก็ยกกรพดไปรบพุงรพดพระเจ้า
เวียงจันทนแด ครวงนพระมหาอุปราชเจ้า จึงให้พระยาเซียงใต้พระยา
เซียงเหนือ พระยานครแด่น แดเจ้าขุนทาวพระยาหมันแสนทงหลาย

ขับเอาวิพตไปรบเขาทนน ชาวแอกกระบือเขาก็เอาวิพตมารบทั่ว
 พระยาฝ่ายเหนือ เดยชนะกระจัดกระจายหนีมาคราวนั้น เขาเดยได้
 เขามาถึงเมืองนครนันทแล้ว ก็ตั้งเวียงอยู่ในเมืองนครนันทก่อน เขาจึง
 แต่งรวบคนศึกขึ้นมารบเขาถึงเมืองศุภเวียงจันทน์ ก็เดยแตกพุ่งเสีย
 เมืองเวียงจันทน์นั้นแต่ ส่วนพระมหาอุปราชเมืองล้านช้าง ก็พ่ายหนีจาก
 เวียงจันทน์มาทางเรือ หวังจักไปพึ่งเจ้าฟ้าหงษาวดีตั้งเก้านั้นแต่ ทนน
 เดยขึ้นมาถึงป้อมพั้งแห่งหนึ่ง เรือก็ล่มจมเสียตัวพระยามหาอุปราช
 กับราชธิดากุมารี ถูกหญิงทั้งสองก็ตายตกนาละยันทนน ไปตาม
 กรรมแห่งเขาเจ้าพ่อตูกทงต้ามนนแต่ อปรินิทาน์ นิฐวรี

๑ ศักราชได้ ๙๔๒ ตัว ปีกัดสี่ พระมหาอุปราชเมืองหงษาวดี
 จึงตั้งพระยาแสนสุนทรขว้างฟ้า ให้เป็นเจ้าด่านข้างตั้งเก้านั้นแต่ จึง
 กวาดครัวอพยพชาวล้านช้าง หนีไปเมืองหงษาวดี ทั้งพระยาพวน
 ไปได้ ๒๐ วันจึงกลับมาแต่

๑ ศักราชได้ ๙๔๔ ตัวปีกัดห้า พระยาแสนสุนทรเป็นเจ้าด่านข้าง
 ตายเสียแล้ว จึงเอาพระยานครน้อยอันเป็นลูกพระยาแสนนั้นเป็นเจ้า
 ด่านข้าง เดยไม่ชอบใจท้าวพระยาทั้งหลาย เขาจึงไปไหว้เจ้าฟ้า
 หงษา ๆ จึงใช้มาเอาพระยานครน้อยกับท้าวพระยาทั้งหลาย ไปอยู่
 เมืองหงษาได้เดือนหนึ่งจึงกลับมาแต่

๑ ศักราชได้ ๙๔๕ ตัวปีกัดห้าเม่นนนไปได้ ๙ ปี เมืองล้านช้าง
 ไม่มีเจ้าแผ่นดินแต่



๓๓

๑ ศักราชได้ ๙๕๖ ควปีดวงเมา พระองค์เจ้าทองปวงในเมือง
ด้านข้าง มีมหาตั้งพระราชเจ้าครูโรงคำเปนแก่ จึงพร้อมกันขึ้นไป
ถึงเมืองหงสาวดี ขอเอาพระหน่อเมืองผู้เป็นลูกพระไชยเชษฐาธิราช
ขอกับเจ้าฟ้าอิมแดงมานั่งเป็นเจ้านางข้างตงนั้น เจ้าฟ้าหงสาวดีจึงให้
เจ้าหน่อเมืองตงมานั่งเวียงจันทน์แต่ ตั้งแต่ศักราช ๙๕๔ ควปีเตาต์
มา เมืองดาวด้านข้างไปเดอเมืองด้วยทั้งหลายทั้งพระยาพวณก็ไป

๑ ศักราชได้ ๙๖๖ ควปีดวงเม็ต พระหน่อเมืองเกิดพุเต'๒๐ ปี
ถึงปีดวงเมาศักราชได้ ๙๖๔ ได้เป็นเจ้านางข้างแต่ มาถึงปีระวายนัน
ศักราชได้ ๙๗๑ คว เจ้าเลวราชย์ได้ ๖ เข้าอายุพระหน่อเจ้าได้ ๒๖
ก็ถึงแก่อนิจกรรมไปในนั้น เขาจึงเอาพระวงษาตูกนำพระหน่อเกิด
มาได้ ๑๔ ปี มาเป็นเจ้านางข้างนั้นแต่ เลวเมืองได้ ๕ ปี อุปยุวจึง
เกิดพ่อจึงชวนขอว่า พระธรรมมิกราช ถูกขอพระอุปยุวราช เขาเจ้าพ่อ
ถูกจึงเป็นเจ้านางข้างในเวียงจัน

๑ ศักราชได้ ๙๘๓ ควปีดวงเต้า พระธรรมมิกราชแต่พระอุปยุวราช
เขาเจ้าพ่อถูกผิดกัน รอบเดอกันด้วยมีคนต่อนั้นแต่ ศักราชได้ ๙๘๔
ควปีเตาต์เดอคนต่อนคำหนึ่งวนอาทิตย์ พระอุปยุวราชตนถูกได้
เวียงจันแต่ เดือนเจ็ดแรมห้าค่ำวันเสาร์ พระธรรมมิกราชเจ้าตายนำ
เซียงแก่งหม่อมไชยทั้งพระยานุชิตถูกท้าวทั้งหลาย เขาฆ่าตายเดีย
หมดแต่ พระอุปยุวราชเกิดปีบักเล้งศักราช ๙๖๑ เดือนสิบสองของแปดคำ
วันศุกร์ อายุได้ ๒๕ ปีเลวราชย์ เป็นเจ้านางข้าง ศักราช ๙๘๔

ตัวปลาไก่เดือนสี่ขึ้นห้าค่ำวันอาทิตย์ พระอุปยุวราชตายแต่ เดือนห้า
 ขึ้นสามค่ำเสนาทงหลาย จึงราชาภิเศกพระยามหานาม ผู้เป็นพระยา
 นครขึ้นเป็นเจ้าด้านข้าง ขึ้นพระนามชื่อว่าบัณฑิตยโพธิ์ดาราชนันแด
 ในปีเถาะขึ้นพระบัณฑิตยโพธิ์ดาราชนันแดด้วยเมืองได้ ๕ ขวบ คักราช
 ได้ ๙๙๙ ปี เมืองเฝ้าเดือนห้าขึ้น ๑๔ ค่ำ วันอาทิตย์เวลาย่ำ
 พระโพธิ์ดาราชนันแดอนิจกรรมไปแต่ คนทงหลายจึงเอาพระหม่อมแก้ว
 ถูกพระธรรมิกราช น้องชายพระอุปยุวราชขึ้นด้วยเมืองบันนแด
 วันเดียวกับผู้พตายนั้นแต่ พระหม่อมแก้วขึ้นด้วยราชย์เป็นเจ้าด้าน
 ข้างถึงแก่อนิจกรรมไปแล้ว คนทงหลายจึงเอาพระอุปยุวราช ถูก
 เจ้าหม่อมแก้ว ขึ้นด้วยราชย์เป็นเจ้าด้านข้างนั้น พระอุปยุวราชจึง
 มีลูกสอง ชายผู้หนึ่งชื่อเจ้าคองคำ ผู้หนึ่งชื่อเจ้าท้าวไชย แต่นั้น
 พระอุปยุวราชองค์พ้ออนิจกรรมไปดังนี้ ยังกระษัตริย์ ๒ พันอง
 ทงหลาย จึงเอาขึ้นด้วยราชย์เป็นเจ้าด้านข้างในเวียงจันทน์ ส่วนเจ้า
 คองคำผู้พี่มรดกตาม ชายผู้หนึ่งชื่อว่าเจ้าสมญ ผู้หนึ่งชื่อเจ้าบุญชู
 ผู้หนึ่งชื่อเจ้าสุริยราชกุมารแต่ ส่วนว่าเจ้าท้าวไชย อันเป็นน้อง
 เจ้าคองคำนั้นมรดกสอง ชายผู้หนึ่งชื่อว่าเจ้าป ผู้หนึ่งชื่อท้าวชัยหินแด
 แต่นั้นเจ้าคองคำกับเจ้าท้าวไชย ก็ถึงแก่อนิจกรรมไปแล้วดังนี้
 เจ้าสุริยราชกุมารลูกหัดเจ้าคองคำ ได้ด้วยเมืองด้านข้างฝ่ายแผ่นดินลาว
 ทงมอญ ทรงนามกรขึ้นชื่อว่า พระสุริยวงษาธรรมิกราชบรมบพิตร
 ราชะ เจ้าด้านข้างร่วมชาวแต่ แล้วมาได้บรรพชาญกรรม ขันพ
 ฉายทง ๘ องค์หนีจากเมือง ตั้งวันตั้งเจ้าสมญผู้เป็นพี่ตน จึงเอาเมีย

ทั้งแผ่นดินพนาบัวหนีไปอยู่เมืองแควพงแควนนั้นแล ครองหนเจ้าบุญชูหัน
ไปบวชอยู่ภูกอญโง่งโน้นแล ท้าวบุญพ่ายมาอยู่เชิงคาน ก่อฉนิจ
กรรมเสียหนีแล ท้าวด้วยผูนองหนีพ่ายไปอยู่สระพื่อหดวง ก่อฉนิจ
กรรมเสียหนี ดังเจ้าชมภูไปพึ่งอยู่สระพื่อหดวงแควนหม่มตูกมูหนึ่งชื่อ
พระไชยองค์แคว เจ้าชมภูผอนนตายเสีย แผ่นทิพนาบัวจึงเอาเจ้าแม่
พระไชยองค์แควนั้นแล จึงมตูกตองคน ผู้หนึ่งชื่อว่าท้าวทอง ผู้หนึ่ง
ชื่อว่าเจ้าราชวงศ์ กิ่งเอากันอยู่ในเมืองแควนนั้นก่อนแล เหตุว่ายังกลัว
เจ้าสุริยผูนองนั้นแล ส่วนดังพระยาสุริยชนเสวยราชย์เป็นเจ้าด้านข้าง
ดงพนา มีอาณาเขตตรงดงพนาใต้แต่เดิม ทางเหนือถึงผาไต่ ก้า
ซ้ายถึงอโยธยา คู้ดองคั่นกำขางถึงแคว ด้าวสามง่ามมาด้ามคอง
เรือนม้บ้านม้เจ้าด้วยด้าว เรือนม้บ้านม้บ้านม้เจ้า อยู่พนา
กินเข้าเจ้า หม้อยดั่งเข้าเป็นแดนแคว ที่ไม่มีบ้านด้วยแคว แต่ขุน
ฮุ่งหลานขุนบุญถม (บรมราชา) เท่าถึงเจ้าฟ้างุ้ม เท่าถึงเจ้าสุริย
ธรรมิกราชันนั้นแล ส่วนดังซ้ายคองแควจุ่มตราผาสำทจันทประเทศ กิน
บ้านกินเมืองไว้กับหัวจุ่ม (ขุน) หัวคดถึงขุนกวาน แต่พระไชย
แผ่นจุ่มคนทองหลายในเมืองหดวง แล้วจึงไปสร้างเวียงจันทพนา
ดางแผนจุ่มพระไชยแก้ว ดางแผนจุ่มพระหน่อเมืองแก้ว ดางแผนพระ
ธรรมิกราชแก้ว ดางแผนพระอุปโยราชแก้ว ดางแผนพระอุปโยราช
แก้ว ดางแผนท้าวคองค้ำแก้ว ดางแผนเจ้าท้าววิไชยแก้ว ดางแผน
เจ้าสุริยวงศ์แก้ว แล้วนั้นหลายพวกเที่ยวกินบ้านกินเมือง แต่พระไชย
เซษฐาธิราชไปดงเมืองเวียงจันทมาแต่ จุ่มดางอินค้อมค้ำทวดเขากม

ดวงอินท้าวใจจุ่มว่าคราอย่างหนึ่ง ว่าหม้อย่างหนึ่ง ในท้าวคราคัง
 ทุตให้ก้ม ดวงอินท้าวโกทุตให้ก้ม ดวงอินท้าวหม้ทุตให้ก้ม ดวง
 อินท้าวหมาทุตให้ก้ม ดวงอินท้าวบงรอดทุตให้ก้ม ดวงอินท้าวบง
 คมทุตให้ก้ม ดวงอินท้าวเทงทุตให้ก้ม จุ่มคดังใหม่ คดังแผ่น
 คดังผ้า สรรพคดังทั้งหลาย แทนถ้าวแทนคำทุตแด

๑ ส่วนตั้งพระยาสุริยวงษาธรรมิกบรมบพิตร พระมหाराชเจ้าได้
 เปนเจ้าแผ่นดินในกรุงดาว (คือกรุงดาว) ก็ศุภเกษมมากนัก หาข้า
 ดักขโมยโจรไม่ได้ ข้าศึกศัตรูก็มี เจ้าก็เดาบังเกิดได้ถูกผู้เจ้าขอ
 ว่าเจ้าราชบุตร ผู้กตางนขอว่ากุมารดังทำ ผู้ของขอว่านางผู้มั่ง
 ดำองค์นั้นแด

๑ ปางนั้นยังมีกระดุกเกิดในเมืองศรีฟ้าวหาหิวดาว เจ้าอินท
 กุมารอินเป็นเชื้อเจ้าเมืองศรีฟ้าอยู่ได้ จึงพาเอานางสาวผู้หนึ่งชื่อว่า
 นางจันทร์กุมาริ แดช้อยไพร่พ่ายลงมาเมืองพระยาสุริยวงษาธรรมิก
 ราช ในเวียงจันทน์แด ส่วนว่าเจ้าราชบุตรผู้พี่ อินเป็นลูกชาย
 พระยาสุริยวงษานั่น จึงมีใจประติพัทธด้วยนางจันทร์ นองสาว
 อาชาตอผู้ไปพงนนั้น แดบังเกิดลูกชายดั่งองค์ องค์พี่ชื่อว่ากิงก
 กุมาร องค์น้องชื่อว่าเจ้าอินทโถมกุมารนั้นแด

๑ เมื่อพระยาสุริยวงษาธรรมิกราชคนพ่อ อยู่ศุภเกษมมากนัก ดัง
 เจ้าราชบุตรผู้เป็นพ่อแห่งเจ้ากิงกกุมารแดเจ้าอินทโถมนั้น ก็เฮ็ด
 มิจณาจารกับเมียท้าวโกมหาดเล็กพระยาพ่อนั้นแด พระยาสุริยจึงให้
 ไปฆ่าเสีย เจ้าราชบุตรก็องฆ่าตายเสียที่ผาดังนั้น เหตุคดังนี้จึงขอผา

ต่างมาตรวจเท่าบดิน ยามบ่ต่างเจ้าราชบุตรนั้น เป็นผาเดิมทอดง
 เป่าตายแด่ ถัดนั้นเจ้าอินทกุมารอันเป็นลุงกุมารทั้งต้อง เจ้ากิ่งกิจ
 แดอินทโฉมนี้ จึงเอนางดาว จึงบังเกิดลูกชายผู้หนึ่งชื่อว่าเจ้า
 หม่อมน้อย แม่เจ้าองค์ท่านนั้น แด ถูมาเป็นองค์นักดาบด้านซื่อแด
 แม่เจ้าหม่อมน้อยนั้นชื่อสาวคำแด เจ้าอินทกุมารเชออาชญาตอฝ่าย
 พ่อ หัวขาวกับน้องสาวอันเป็นแม่เจ้ากิ่งกิจแดอินทโฉมก็ยังมีอยู่กับ
 เจ้าสุริยธรรมิกราช ในเวียงจันทน์นั้นแด

๑ ในศักราช ๙๙๕ ศักราช บัรวงเป้านั้น พระยาสุริยวงษาธรรมิก
 ราชบรมบพิตรราชเจ้าเกิดแต่อายุได้ ๒๕ ขึ้นด้วยราชเปนเจ้าด้านข้าง
 ศักราชได้ ๑๐๒๐ ปีนั้น แดด้วยราชย์ได้ ๕๖ ปี ศักราชได้ ๑๐๗๔
 ถึงอนิจกรรมไปในปีกาไก่ นับแต่ชาติเจ้าสุริยมาเท่าได้ด้วยเมือง
 ได้ ๔๓ แด

๑ ถัดนั้นอินทกุมารเชอเจ้าเมืองศรีพากตายเสีย นางจันทร์ผูน้อง
 สาว แม่กิ่งกิจอินทโฉมต้องพี่น้องก็ตายเสียแด ยังแต่กิ่งกิจอินทโฉม
 ต้องพี่น้อง กับทั้งเจ้าหม่อมน้อยยังน้อยนัก บัฐจักอะดังแด ยังแต่
 เจ้านางทั้งสองอันเป็นอาวกุมารดังทาดนางส้มมิ่ง แต่นั้นยังมีมหาเสนา
 ใหญ่ผู้หนึ่งชื่อพระยาจันชนเป็นเจ้าแผ่นดินในเวียงจัน จึงเอนางส้มมิ่ง
 เปนเทวีแด ถัดนั้นพระยานครผู้หนึ่งชื่อว่านันทราช (น่าน) จึงยก
 ทพมาขาดชิงราชสมบัติกำจัดพระยาจันเดี่ยชนนงเวียงจัน ว่าดังนั้น
 พระยาจันก็ถึงวณตายเสียแด

๑ แค้นพระยานันทราชเป็นเจ้าแผ่นดินแต่ ถัดนั้นพระไชยองค์แ
 ถูกเจ้าสมณอินทร์อยู่เมืองแฉ่งนั้น จึงประมวญเอาพตโยธามาแย่งชิงเอา
 ศิริสมบัติในแฉ่งนั้น จึงกำจัดพระยานันทราชแล้ว ขึ้นนั่งแทนแก้ว
 เป็นเจ้าแผ่นดินดาวอยู่จ้อย ๆ หั้นแต่ ดังกิงกิกุมารอินทโธมกุมาร
 อันเป็นหลานแห่งพระยาสุริยวงษาธรรมิกราชเจ้านนกกิ่งน้อย ยัง
 รักษาตัวอยู่ในแฉ่งนั้น กับทั้งเจ้าองค์คำถูกตั้งอยู่ด้วยกันที่หั้น
 แด แค้นเจ้าทั้งสามก็เห็นพระไชยองค์แ ได้ขึ้นเป็นเจ้าแผ่นดินใน
 แฉ่งนั้น เจ้าทั้งสามก็กลัวราชทัณฑ์โทษาแต่ปัดได้ทำร้ายแก่
 พระไชยองค์แนั้น จึงพาเอาเจ้าหม่อมน้อยกับเจ้าองค์เอกเชอเมือง
 พาน พาหนีพาขึ้นมาอยู่เมืองหุดวงดวดเดยขึ้นไปอยู่หัวอุฎา
 กิงกิกแดหม่อมน้อยเมื่อยเมืองดาเมืองพง เจ้าอินทโธมกับเจ้าองค์
 เอกเมื่อยนำพาเชออินทวาเผหั้นแต่ แค้นพระไชยองค์แจึงแต่งให้
 ท้าวนองตูกัดทัพมาล้อมเมืองหุดวงหั้นแต่ ทั้นเจ้ากิงกิกแด
 หม่อมน้อย จัดแจงเอาพตโยธากัดแทงหุดวงขอบแขวงเมืองหุดวง ได้
 คน ๖๐๐๐๐ ลงมารบท้าวนองในเมืองหุดวงหั้นแต่ แค้นท้าวนอง
 กัดวเดชะแห่งกิงกิกแดเจ้าองค์คำดั้นนั้น จึงกวาดเอาครอบครัวช้อย
 ไฟรทั้งหลาย แดพระแก้ว พระบาง พระแซกคำ ลงไปไว้ในแฉ่งนั้น
 ปางนั้นแต่

๑ เมื่อนั้นเจ้ากิงกิกแดหม่อมน้อย ก็พาช้อยไฟรมาตั้งอยู่เมือง
 หุดวง เจ้ากิงกิกัดวเดชะขึ้นนั่งเมืองเป็นเจ้าแผ่นดินทรงนามว่า พระ

ธรรมกิจด้านข้างร่วมชาวบรมบพิตรราชธานีกรุงศรีสัตนาคนหุต อุดม
ราชธานีบรมมัยยมจักรพรรดิราชเจ้า ทรงนามกรตั้งนแด

๑ ฝ่ายพระไชยองค์แวกเดี่ยวศิริสมบัติในเวียงจันทน์

๑ บัดนั้นทงหลายคิดกันพอยเอานิยายบานนามว่า ไม่ไปได้ช่วย
ดูริวงษ์องค์แวกถึงผดกันดังก็เพอดงนแด แค้นจึงมาบ้านเขครบันแดน
แก่กัน ตั้งแต่เมืองเชียงคานไปไต่ถึงดัดผดพวกข้างทั้ง ๖ บ่อคำทั้ง ๔
ไว้แก่เวียงจันทน์ แต่เมืองเชียงคานขึ้นไปถึงผาไต่ แด ๑๒ น้ำค่านจุไทย
แต่หัวพันทั้งหก อันเป็นพวกแพรชาวแพรแดงทั้งมวญไว้แก่เมืองหลวง
แดน แต่ขึ้นมาแผ่นดินลาวเกิดเป็นสองบัน บันเป็นสองท่อน เป็นขัน
ชานขันดังเวรนาญเวรวิ เป็นยุทชานยุทวิ เป็นจุตนาญจุตวิ แก่กันไป ๆ
มา ๆ เป็นมหัศมมหาทกขแก่ไพร่ไทยนักแ

๑ เมื่อเจ้ากิงกิจขึ้นเสวยราชย์เป็นเจ้าแผ่นดินแล้วดงนแด พระจึง
ให้นำมายังตูกตระกูลทงหลาย ๓ นาง อันเป็นบาทบริจาแห่งคนหันแด
ผู้หญิงชื่อว่าหม่อมทูน แม่แม่เจ้าแทนถ้าวนนแด คนหนึ่งชื่อว่า
หม่อมยง แม่แม่เจ้าแทนค่านนแด ผู้หนึ่งชื่อว่าหม่อมดี แม่แม่
เจ้าอรรคชานนแด

๑ ตั้งแต่เจ้าพระยาจักรีจราช ขึ้นนั่งเหนือปราสาทเสวยราชย์เป็น
เจ้าเมืองหลวงพระบางราชธานีแล้วดงนแด ก็จึงมาบังเกิดได้ยังดกหญิง
ดำนนางหันแด ถัดนั้นเจ้าอินทโธมแดเจ้าองค์เอกพันของ จึงมีความ
เกี่ยวของกับพระยาจักรีจราชแต่เจ้าหม่อมน้อยอันเรียกว่าองค์ค่านนแด
จึงเมื่อเกิดยกด้อมเอาหม่อมทูนให้ขุนแห่งขุนมา ขุนหม่อมไทยเชื้อไทย

แต่มาเป็นพดโยธาแก่คนแต่ ก็คุมกองทัพลงมารบแถวพระยาทั้งกิจ
 ราชองค์พดคนหันแต่ กับอาจุปราบแพเจ้าพระยาทั้งกิจราชได้แต่ จึง
 ถดถอยกองทัพชนเมื่อนำอยู่ชดถอยทาง เวลเจ้าองค์เอกหมอกคงจึงชน
 ไปก่อนทัน แก้วหาญทั้งหลายจึงว่านำเจ้าองค์เอกเมืองพานมาทั้ง
 เดียงมาทนาย คุณฤกษ์คุณเกณท์ตัวเราว่าจะแพ้ว่าดังนี้ เขาจึงแทง
 เจ้าองค์เอกถกเรือกัดถวดัดหน้าไปออกฟากถบห้วยน้ำพัน ยังมีท้าว
 หิงห้อยได้ดกไม้บั้งไต่บั้งเหนือ ถวดถอยไปนำเจ้าองค์เอก ๆ จึง
 เอนสั่งเจ้าอินทโธมว่า เจ้าชายเอ๋ยเอาแต่บุญเราเป็นทอญ ภายหน้า
 บุญอ้ายมกคบุญของมกค จึงตั้งเตียนลื้อหากัน ว่าอันแล้วจึงตน
 ดอนซอนป่าไปถึงเมืองพาน ก็ไต่บันสร้างเมืองอยู่จ้อย ๆ เดียงก่อน
 แด แค้นเจ้าอินทโธมคนเมืองชดบ่อนอยู่แห่งตน • จึงเอาลูกเมีย
 ช้อยทั้งหลายเมื่อดงอยู่เมืองตามเมืองพง จึงมาแบ่งจ้าว (ดาบ) ดอง
 ดวงได้ผักได้กั่มนั้ไว้ที่เมืองลาดวงหนึ่ง เจ้าอินทโธมถือดวงหนึ่ง
 ด้วยไม้ตรุดงแด แม่หากเป็นเชอเจ้าศรีฟ้าแด เมื่อนนเจ้าพระยาทั้งกิจ
 ราชด้วยราชย์โดยลั้วดีดี แ่บารมีคงชอบคงแดน ดำรงตามงานมา
 ดำคอง เรือนมรรณบ้านมีเด้า หม้อยสังชาววันออกแจ้งเหนือ ได้
 ถอดธอตาเข้ามาหม่มให้ถวดยหัวฟิงโพธิ์ดมภาร เจ้าพระยาทั้งกิจ
 ธรรมิกราชเมืองด้านข้างก็สุขเกษมหนัก แล้วจึงมาบังเกิดได้ลูก ๓ คน
 เกิดนำหม่อมทุมมาเจ้าแทนถ้าว เกิดนำหม่อมย้งผู้หนึ่งชื่อว่าเจ้าแทน
 คำ เกิดนำหม่อมติผู้หนึ่งชื่อว่าเจ้าอรรคชยาคำ บั้หิงนานเท่าใด
 พระยาทั้งกิจราชเจ้าถิงอนิจกรรมเสียแด เด่นาทั้งหลายจึงเอาเจ้า

องค์เจ้าอินทกุมาร องค์พี่ชายห่อหุ้มชาวไปพึ่งย่นนชนด้วยราชย์
 แล้ว จึงมาเอนางทั้งสองเป็นเทวี่ แด่ดบแอกเซียงคือนำเอนางมา
 ถวายผู้หนึ่ง ชื่อว่านางแก้วดวงบุบผาอันเป็นแม่เจ้าทนต์นแด แต่
 เจ้าอินทโฉมร้าวว่าพระยาภิภักดีตายแล้ว ก็เกิดยกด้อมเอาเข้าเจือ
 กัดวดเอาเมษผู้หนึ่งหน้าชาเจือ มดกผู้หนึ่งชื่อเจ้าหน่อเมือง แล้วจึงพา
 ชาเจือแด่ดบเมืองมาเมืองพงดงมาเดวเจ้าองค์คำ จึงถอดเอาเครื่อง
 ถัดตราอาวุธเสียหมดแล้ว จึงให้อยู่ข้างวัดวิษณุให้หันแด ด่วนดัง
 เจ้าองค์คำก็ชวนอกใจคอแห่งเจ้าอินทโฉมแท้ ก็เดาพาเพยแก้วนาย
 ข้างผู้หนึ่ง จำบ้านผู้หนึ่ง ท้าวบงรอดท้าวบงคมหนึ่ง ท้าวเหิงเหิง
 ร้ายผู้หนึ่ง พดเมืองหลายแหด จึงไปค่อนกทางนานกแซกชู่เมื่อ แต่
 นนยงมีเมืองชวาลใจประคิพัทธแก่เจ้าอินทโฉม คัดเด้นำได้บงเมือถวาย
 แก่เจ้าอินทโฉม ท้าวพระยาทั้งหลายถามว่าบงบดังเด เมืองชวาล
 บงต้มไปให้ทั้งหลายเบ้ง บงเด้นำบไซตุนนบ่นานเจ้าองค์คำไปค่อนก
 พระยาเมืองชวาลนเมือกราบคดองเจ้าอินทโฉมแล้ว ถวดมาทางผาเณ
 มาพดาคดิมผาเณหันทหนึ่ง จึงเมอชนหอคำนนนแด ถวดหีบประค
 เวียงทุกแห่งแล้วด้นด้นบเดย์ แต่นนเจ้าองค์คำไซท้าวบงรอดมาเบ้ง
 บไซเขาเมือง คณงใจวารอยทเพอนยาตรเมือกฏเดรียบดักจักไป
 เซียงใหม่เดย์เด ว่าคณนเดวจึงมาเดวไซวคณมดเดวจึงปด้อยหมาย
 ชนบับ แล้วจึงไปทางนาทมิโคณจึงดระดวางท้าวเพยทงหลาย ไมจัก
 คณหาตูกหาเมือกเอาใจเปน ไมจะไปทุกขไปยากนำคูกเอาใจเปน ว่า

ผู้ถูก ใหญ่มาได้ ๑๕ ปี พระพ่อแต่เดิมนักเณรเมืองให้แก่เจ้ามั่งราช
ราชตามตักเจ้แม่หนัด เจ้านั้นจึงไปตั้งเรือหมากแตกตั้งหนาวไช
ป่วย ดวดนฤพานเดี่ยวแต่ เจ้าวงษ์จึงได้นางเมืองภายณแต่

๑ ทนจกจากถึงเจ้าองค์ค่าเปนองคณกก่อนแต่ เจ้ากพาน้องกอง
ซอຍไปถึงเมืองเหลือกเจ้าจึงอธิฐานว่าครั้นว่าบุญคุณยังมีจักได้ด้วย
เมืองภายนำ กุไ้ชวนไปจงให้ชวนหักทอญ คนว่าบุญกบ่มอย่าให้
หัก อธิฐานดังนี้แล้วจึงไ้ไปส่ามบาทคั่น ชั่วค่านำเหลือกไม้แปน
หมอนหักไปแต่ จึงไปหาหูกเมืองเหลือกคุณฤษคุณเกณท์ ว่า
ให้บวชไปจึงดแต่ แตนั้นเจ้ากบวชเปดงมแต่นั้นไปแต่ จึงไปอยู่วัด
ข้างเือกในเชียงใหม่

๑ ส่วนตั้งเจ้าเชียงใหม่มักถึงแก่อนิจกรรมเดี่ยวแต่ ยังตูกสองชาย
มานจึงตมาอ้อมเชียงใหม่ มานแต่เจดหมื่นแต่ ชาวเชียงใหม่พัน
บัพพะบาย กิ่งอมเหงาทางเมืองหนัด

๑ ยังมีอำมาตย์ผู้หนึ่งเป็นมิตรกับพระยาจำบ้าน มันจึงรู้ว่าอาชญา
ดาบมาอยู่ทนควรเดี่ยวแต่ จึงชุมนุมทงหลายจึงมีโศคำ ๓ หน่วย
แล้วมาเดี่ยวนำแม่บง อธิฐานด้าย ๓ ท้องค์โดยงจักแพศาตักหมน
บ้านเมืองจักดระด่างผาไทยให้อยู่เย็นเป็นสุขยอนโพธิ์ดมภารองค์ใด
ให้โให้ตเมื่อเหนือว่าดังนี้ เอาเทียนตติโธแล้วเอาของตูกเจ้าเชียงใหม่
ผู้พวงได้นำไ้ตไปไ้ด้อย พักด้วย ๓ ที่ดังเก่า วางโเจ้าผู้ของไ้
เขาอยู่น้อยหนึ่งก็ไ้ตไปไ้พักด้วย ๓ ที่วางโเจ้าองค์นักไ้ด้อยคว
หนึ่งไ้ตเมื่อเหนือ หากมึงเกิดด้วยดมค้ ชาวเชียงใหม่คบมือพ้อผา

จับเดี่ยวบ้านเมืองตึกเมียเราแต่ ชาวตานนาตมาคณิยมปางวันนั้นมาก
นัก ชาวเชียงใหม่นักนิมนต์มอบอสังการทั้งมวญจิงตั้งมานั่งหอคำ ๗
วัน เสด็จตามบุพพจารัตต์แล้วออกไปรบม่าน ๆ ก็แตก น้ำแม่บึงเป
ดิงได้เดือดกม้นนแต่

๑ เจ้าแก้วศรีสมบัติในเมืองตานนา ศุภเกษมมากนัก ก็เจ้า
มดุกกับนางยวนผู้หญิงขอเจ้าตน ผู้หนึ่งขอเจ้าวงษ์ ผู้หนึ่งขอเจ้าทิศ
มี ๓ คนนแต่ มีไว้ในเมืองหลวง ๑๐ ชายเจ้าสุวรรณ ๑ เจ้าแก้ว
เจ้าฟู ๑ เจ้าชายใหญ่ ๑ เจ้าพรหม ๑ เจ้าชายน้อย ๑ เจ้าอินชา ๑
หนเมือเชียงใหม่นำพ่อ ๗ องค์ ยังเมืองหลวง ๓ องค์ เจ้าไชยน้อย ๑
เจ้าตำร ๑ เจ้าอินชา ๑

๑ ส่วนตั้งเจ้าตำรวรชยวัดใหม่ เจ้าอินชาบวชอยู่วัดเชียงทอง
เพี้ยเชียงโตยเห็นแล้วจึงอาณคณิ ว่าจักพนเจ้าอินทโธมทางวัดใหม่
แต่ เจ้าตำรมกาถึง ๓๐๐ เด่มเพี้ยคาวกพร้อมทางวัดเชียงทอง มี
กำลัง ๕๐๐ เจ้าอินชาแต่พระยาเชียงโตยผู้หญิง ท่านเพี้ยเชียงโตยกับ
องค์นกกินนแต่

๑ ทำวณนางผู้หญิงพนได้รวมคิดท่าน จะขอเป็นหมั้นนำ ทิด
สุวรรณหมองผู้หญิง ครนพนได้ขอเป็นนำได้ จึงนัดกันเดือนสิบสอง
เพี้ย อยู่มาชวตมอ ๑๔ พระยาเชียงโตยยากกินเข้าบ่น (ขนมจัน)
หัดแดงให้ชายไปชอบได้กะดาดวายเลย พระยาคำได้จับไม้ค้ำ
ไฟได้ช่วยชายผู้หมั้นเดินเข้าไปในวัง เจ้าขุนเขียนตามหลายประการ
ชายบอกกล่าวรหัดแตกเลยก่อน ก็เลยรบกันตามกำลัง ก็ถูด

เดี่ยพระยาเซียงได้กับทิดสุวรรณนั้นแต่ ทางเจ้าตำรายุ่ดสุวรรณ
 พรหมกตเสีย ด้วยว่าบ่แม่นมอผด ท้าวอินทนางาโจนพึ่งหัวครู
 โรงคำการจะเดี่ยอไทยโทษแล้ว ส่วนตั้งเจ้าอินทนางาพ่ายเมื่ออยู่บ้าน
 เกิบแดง พระเมืองหลวงนำเมอฆ่าเพยชาแล้วคนมา ขทุตแตกออก
 แห่ง ด้วยเหตุฆ่ากระษัตริย์แต่ ส่วนลูกเจ้าองค์นก ๑๐ ชายนั้นจัก
 ได้นางเซียงใหม่แทนพ่อ เจ้าสุวรรณ ๑ เจ้าจัน ๑ ตั้งเจ้าตำรายันนาง
 พ้องว่าเจ้า

- ๑ เจ้านจกตปัญญเมือภายนา อาจารย์ทงหลายกต่างไว้ตั้ง
- ๑ เจ้าจันทรานางเซียงใหม่แทนพ่อของคณกัน มีลูกผู้หญิงชื่อนาง
 เทพ ผู้หญิงชื่อนางทุม ลูกชายชื่อเจ้าอินท ๑ เจ้าสุภา ๑ เจ้าสุพรรณ ๑
 เจ้าคำครอง ๑
- ๑ เจ้าสุวรรณผู้พี่ลูกชายชื่อเจ้าอิน ๑ เจ้าเทพ ๑ ลูกหญิง
 นางเทพ ๑ ก็ถวดหนีเมืออั้งวะแต่
- ๑ เมื่อนนเจ้าอินทโฉม ก็ด้วยศิริสมบัติในด้านข้างกึ่งหนานัก
 ข้อยไพร่คู่เกษมมากนักแต่
- ๑ ถัดนเจ้าอินทโฉมถึงอนิจกรรมแล้ว เจ้าโชติกะกุมารถูกเจ้า
 อินทโฉมผู้พี่เลี้ยงเมืองแทน เจ้าโชติกะอนิจกรรมไปแล้ว ก็เป็น
 พดาดถึงนอยหนึ่ง แดวเจ้าองค์ยงด้วยศิริสมบัติ เหานางกองเป็นเทวี
 เจ้าองค์ยงอนิจกรรมไปเมืองเมด บบกตั้งเมืองหลวงพระบางแตก
 เสีย มาถึงบรวงไถ่ศักราช ๑๑๕๓ ตัวก็อนิจกรรมเสียแต่

๑ ตั้งแต่ขุนตอถูกขุนบรมราชา ยกจากน่านชัยชัยหนุตงมายัง
เมืองดาว ถูกขุนตอซื้อขุนรดาจับมาขังคขุนอยู่ ถูกขุนสูงนั้น
อาจารย์ทงหลาย เปดียนนามขุนเป็นท้าวได้ ๑๕ เช่น ตั้งแต่แบ่งขุน
เป็นท้าว มีท้าวแทนเป็นเก้า ทราบต่อท้าวถึงท้าวหว่างได้ ๖ เช่น
แต่นั้นเขาแบ่งท้าวเป็นพระยา ตั้งแต่พระยาดังถูกท้าวหว่างเป็นเกาต์
มา ถูกพระยาดังซื้อพระยาค้าง คิดต่อดีบราชวงษาในเชียงทอง
เชียงกงได้ ๓๗ เช่น มาถึงพระไชยสุริยาซื้อว่าเสนาฐานได้ ทรงนามกร
ว่าพระไชยเสนาฐานราช จึงลงไปคงเวียงจันทน์เป็นมหานครราชธานี
คิดต่อมาได้ ๑๐ เช่นราชวงษา

๑ กับพระสุริยาไฟบ่บับ พระยาแสนสุรินทรกับบ่บับ พระยาจันทร์
บ่บับ พระไชยองค์แก้วหลานเจ้าสุริยา เจ้ากิ่งกษเจ้าอินทโถมกับหลาน
เจ้าองค์แก้วหลานพระไชยองค์แฉ่งเวียงจันทน์ ถูกพระไชยองค์แฉ่ง
แม่น้องรองถูกเจ้าองค์รองนมน้องคบุญ ถูกองค์บุญนั้นแม่นเจ้าอิน
เจ้าหนแต





โรงพิมพ์ธรรมพิทยาการ
ถนนเข้าด่าง พระนคร
รับพิมพ์หนังสือ ใบเสร็จ ฎีกา
จดหมายเหตุ แบบฟอร์ม

๒๖ / ๘ / ๗๓